

БІБЛІОСВІТ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК

3 (63) 2017

КИЇВ 2017

УДК 029(477)–053.6
Б 59

Бібліосвіт : інформ. вісн. – Вип. 3 (63) 2017 / [редкол. : Г. Саприкін (голова редкол.), Т. Сопова (відп. ред.), Н. Гуцул, С. Чачко, Т. Якушко] ; Держ. б-ка України для юнацтва. – К. : [б. в.], 2017. – 92 с.

У випуску вміщено матеріали про патріотичне та правове виховання, оцінку й підвищення читацької грамотності, розвиток творчих здібностей молоді, волонтерський рух у бібліотеках, їх співпрацю з міжнародними організаціями. Наводяться результати соціологічних досліджень «Публічні бібліотеки Києва очима молоді» та «Михайло Грушевський – український історик європейського значення». Подається інформація про відзначення в бібліотеках Кіровоградської області 120-річчя від дня народження видатного поета-земляка Є. Маланюка.

З електронною версією вісника «Бібліосвіт» можна ознайомитися на сайті ДБУ для юнацтва за адресою: http://www.4uth.gov.ua/library_science/bibliosvit/index.htm.

Редакційна колегія: Г. Саприкін (голова редкол.), Т. Сопова (відп. ред.), Н. Гуцул, С. Чачко Т. Якушко,

Редактори: С. Чачко, В. Кучерява, Н. Лінкевич

© Державна бібліотека України для юнацтва, 2017

ЗМІСТ

30 вересня – Всеукраїнський день бібліотек! 5

ЮВІЛЕЇ

Волинська бібліотека – це вічна молодість! 6

ПОДЯКА КЕРІВНИКОВІ

А. Кирилюк
Особлива місія 7

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ

Г. Лобода
Молодь. Право. Час 11

ВИХОВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

О. Матвійчук
Деякі питання підвищення читацької грамотності школярів 19

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

Н. Березюк
Інновації в роботі бібліотеки з розвитку творчих здібностей
молоді 28

У КОНТЕКСТІ ПОДІЙ

О. Дудченко
Волонтерський рух та бібліотеки 35

СПІВПРАЦЯ

К. Тумасова
Співпраця бібліотеки з міжнародними організаціями 39

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

О. Дудок
Сучасна бібліотека: погляд молоді 43

М. Красій
Український історик європейського значення 60

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

О. Кісельова
Мандри в пошуках України 68

ФОРУМИ. КОНФЕРЕНЦІЇ. СЕМІНАРИ...

О. Кісельова, Н. Борзенко
Формуємо ціннісні орієнтири громадянина України 80

ОБГОВОРЮЄМО РАЗОМ

К. Слюсаренко, Вікторія Сізон
Проходження практики
в Державній бібліотеці України для юнацтва 85

ТВОРЧИСТЬ БІБЛІОТЕКАРІВ

Н. Ляховська
Война? Война... 89

Інформація для авторів 92

30 ВЕРЕСНЯ

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ БІБЛІОТЕК!

 Сучасні бібліотеки – це культурно-просвітницькі центри, у яких відбуваються принципові зміни з урахуванням сучасних суспільних запитів та інформаційних технологій.

 Бажано бібліотекарям, щоб їх професійна діяльність завжди була яскравою та наповненою глибоким змістом! Нехай ваші знання будуть актуальними, мрії стають конкретними цілями, а творчість приносить задоволення і веде до фахового зростання!

 Нових успіхів та продовження найкращих традицій у благородній бібліотечній справі!

ЗІ СВЯТОМ!

ВОЛИНСЬКА БІБЛІОТЕКА – ЦЕ ВІЧНА МОЛОДІСТЬ!

Вітаємо енергійний, цілеспрямований, кваліфікований колектив Волинської обласної бібліотеки для юнацтва із 40-річним ювілеєм! Ця річниця – особлива вже тому, що ви належите до когорти фахівців, котрі своєю повсякденною діяльністю роблять конструктивний внесок у формування й розвиток вітчизняної культури і освіти, виховують молоде покоління громадян України, передаючи йому неоцінений скарб високої освіченості і духовності.

На шляху пошуків та досягнень Бібліотека стала молодіжним інформаційним та культурно-освітнім центром високого рівня, який відповідає на різноманітні виклики сучасних юнаків та дівчат.

Зичимо вашому колективу невпинного руху вперед, успішного здійснення планів та задумів.

Щастя, здоров'я, благополуччя, осяйних перспектив! Хай ваша робота буде плідною, має підтримку і розуміння читачів та колег, а успіх завжди супроводжує всі починання, відкриваючи обрії нових професійних можливостей і досягнень!

Директор Г. А. Саприкін та колектив
Державної бібліотеки України для юнацтва

ОСОБЛИВА МІСІЯ

Аліса Кирилюк,

заступник директора з наукової роботи
КЗ «Обласна бібліотека для юнацтва»
Житомирської обласної ради

ГАЛИНА ОЛЕКСІЇВНА ТАРАНЮК
ПОЄДНАЛА В СОБІ ВЕЛИКИЙ
ВНУТРІШНІЙ ПОТЕНЦІАЛ,
ФАХОВИЙ ПІДХІД ДО РОБОТИ
З МАЙСТЕРНІСТЮ КЕРІВНИКА.

Щоденно мільйони жінок творять своїми руками, серцем, розумом добро на українській землі. Зокрема, вони плекають національну культуру. Ці жінки мріють про неможливе

та досягають неймовірного, стають взірцем та надихають інших. Такою є Галина Олексіївна Таранюк.

Ініціативна, творча людина, що поєднала в собі великий внутрішній потенціал, фаховий підхід до роботи з майстерністю керівника, вона змогла довести особистим прикладом, що лідерство – це жіноча риса. Галина Таранюк належить до тих жінок, які спроможні здобути пошану і визнання, бо самовіддано виявляють себе в практичній діяльності.

Бібліотекарі – це своєрідні місіонери, просвітницька діяльність яких сприяє розповсюдженню знань і культури. Працюють у цій царині щирі й перевірені фахівці. Серед них і Галина Таранюк, яка п'ять років очолювала обласну бібліотеку для юнацтва

ПОДЯКА КЕРІВНИКОВІ

Житомирської обласної ради, а в бібліотечній галузі працює вже близько 30 років. Великий досвід роботи допомагав Галині Олексіївні у визначенні конкретних цілей, пріоритетів, досягненні позитивних результатів на підставі великого обсягу інформації.

Ще займаючи посаду заступника начальника управління культури і туризму облдержадміністрації, Г. Таранюк була головою профспілкового комітету та членом президії обкому профспілки працівників культури, постійно тримала руку на пульсі культурного життя, сприяла забезпеченню соціально-економічних гарантій працівників галузі, мала кардинально нові погляди і неординарні підходи до профспілкової роботи.

Галина Олексіївна відрізняється нестандартним мисленням, креативними та інноваційними рішеннями.

Фахівці бібліотеки під керівництвом Г. Таранюк запровадили в роботі з користувачами нові проекти: флешмоби, акції на підтримку читання («Любов до книги нас єднає», «Доторкнись серцем до класики», «Читай і стань успішним!»). Ці заходи активно висвітлювалися в засобах масової інформації. Завдяки Галині Олексіївні в роботу впроваджувалися нові інформаційні технології, бібліотека отримала комп'ютерну техніку, стала діяти зона Wi-Fi.

Для успішного вирішення проблем, пов'язаних з вихованням молоді, директорка ініціювала програму «Книжковий часопростір», що спрямована на пошук сучасних ефективних форм роботи з юнацтвом у процесі його соціалізації та складається з комплексних цільових блоків: «Читаюча молодь – щасливе майбутнє», «Час читати», «Створи себе сам – читай книги» та ін.

Бібліотека здобула нових партнерів – представників громадських організацій. Відповідно до програми «Книжковий часопростір», зокрема її блоку «Література без кордонів», бібліотека почала плідно співпрацювати з Житомирською спілкою волинських чехів,

ПОДЯКА КЕРІВНИКОВІ

Житомирською обласною спілкою поляків України та Конгресом солідарності азербайджанців України. Мета такої співпраці – популяризація історії, звичаїв традицій, обрядів та літератури національних меншин, зміцнення міжетнічних зв'язків, прищеплення юнацтву моральних, соціальних та культурних цінностей.

Шанованими гостями наших спільних заходів були: консул Чеської Республіки Д. Машек, повноважний представник ректора Краківського державного науково-технічного університету А. Івашко, голова Конгресу солідарності азербайджанців України І. Мамедов та ін.

Галина Олексіївна – активна учасниця книжкових форумів у Львові та Житомирі. На запрошення керівниці бібліотеку відвідували відомі письменники й поети. Проводилися творчі зустрічі: «Сповідь великої душі» з письменником Мирославом Дочинцем; «Література як покликання» з письменником Володимиром Лисом; «За покликанням серця» з поетом Миколою Котляром, «Рядки, що з серця щедро линуть» з поетом Михайлом Пасічником.

Свідченням того, що Г. Таранюк – хороший організатор, натхненник і безпосередній учасник культурного життя Житомира, є діяльність при бібліотеці аматорських об'єднань, арт-вітальні «Від серця до серця», коворкінг-студії «Юний краєзнавець», школи правових знань «Підліток».

Галина Олексіївна приділяла значну увагу популяризації бібліотеки, оснащенню її сучасними меблями, зміцненню матеріально-технічної бази.

За недовгий час директорства Г. Таранюк колектив бібліотеки мав змогу ознайомитись з туристичним потенціалом як Житомирської області, так і України в цілому: відвідав Софіївський дендропарк в Умані, фортецю Меджибіж у Хмельницькій області, термальні джерела в Косино та Берегово, мукачівський замок

ПОДЯКА КЕРІВНИКОВІ

Паланок, озеро Синевір, Тригірський чоловічий монастир, Чернівці, Хотинську і Кам'янець-Подільську фортеці, урочище Кип'яче та багато інших чудових місць.

Сьогодні Галина Олексіївна працює в відділі інформаційних технологій та електронних ресурсів. Сильна команда цього відділу є гарантією успішної роботи всієї бібліотеки. Тож Г. Таранюк відповідально ставиться до своїх професійних обов'язків, виявляє любов до кожного користувача, працює творчо і натхненно.

У день ювілею Галини Олексіївни, весь колектив на чолі з директором Оленою Василівною Люблянською бажає, щоб підґрунтям її щасливого життя та плідної професійної діяльності були міцне здоров'я, злагода і добробут, творча наснага. Нехай людська шана буде подякою Вам, Галино Олексіївно, за сумлінну працю, чуйність, уміння нести світло знань та творити добро.

**З автором можна зв'язатися:
e-mail library_yun@ukr.net**

МОЛОДЬ. ПРАВО. ЧАС (Із досвіду роботи бібліотек Чернігівщини)

Ганна Лобода,

завідувач науково-методичного відділу
КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для юнацтва»

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ Є
ОДНИМ ІЗ ПРІОРИТЕТНИХ
НАПРЯМКІВ РОБОТИ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ ЮНАЦТВА.

Чільне місце у роботі бібліотек Чернігівщини посідає виховання правової культури населення, особливо юнацтва та молоді, від якого залежить ефективність подальшого поступу нашої країни.

Комп'ютеризація бібліотек відкрила користувачам можливість унікальної фахової підтримки за допомогою правових інформаційно-пошукових систем «Законодавство України», «Нормативні акти України», «Ліга – Закон» тощо. Активно залучаються для правового виховання й бібліотечні фонди, зокрема спеціалізовані періодичні видання. Працівники бібліотек докладають усіх зусиль, щоб надати користувачам своєчасну, достовірну, вичерпну допомогу.

Правове виховання є одним із пріоритетних напрямків роботи Чернігівської обласної бібліотеки для юнацтва. Світогляд підлітків, які завтра увійдуть до дорослого світу, повинен ґрунтуватися на повазі до закону держави, вмінні знайти рішення у різних життєвих ситуаціях, розумінні проблем. Вислів «Той, хто знає закони

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ

є по-справжньому вільною людиною, яка живе за правилами суспільства», став поштовхом до створення в бібліотеці Центру правової інформації (ЦПІ) «Молодь. Право. Закон». Створений на базі відділу читальної зали з метою практичної реалізації конституційного права громадян України, у т. ч. й молоді, на інформацію, центр спрямовує свою діяльність на оперативне забезпечення нею зацікавлених молодих людей та юридичних осіб, які працюють з юнацтвом, молодіжних громадських організацій та об'єднань. Кожен користувач бібліотеки має право безкоштовного доступу до правової інформації з усіх питань, які його можуть зацікавити.

Тісна взаємодія з органами влади, громадськими та іншими структурами, які працюють з молоддю, позитивно впливає на масові заходи, які проходять у бібліотеці, завдяки розгляду прикладів із життя, реальних подій, формує позитивний імідж установи, дозволяє проводити деякі із заходів поза книгозбірнею. Зокрема, учасники уроку відвідали Музей історії органів внутрішніх справ Чернігівщини. Вони ознайомилися з експозицією, документи якої свідчать про створення музею в далекому 1919 р., коли формувалася міліція Чернігівщини, розкривають будні міліції часів встановлення радянської влади, Другої світової війни, післявоєнного періоду, а також нинішньої нової поліції.

Присутні прослухали розповідь про легендарні розслідування, боротьбу зі злочинністю в 1990-х рр. минулого століття, людей, які ризикували життям, оберігаючи наш спокій.

Враженнями від побаченого і почутого учасники уроку поділилися з іншими користувачами. Пролунало навіть прохання провести подібний захід для іншої групи.

Велику аудиторію зібрала година правового інформування «Гендерна рівність. Рівні права – рівні можливості». На прикладі своєї професійної діяльності методист обласного центру соціальних

служб для сім'ї, дітей, та молоді розповіла, як згладжуються гендерні відмінності, підкресливши, що біологічний фактор ще не визначає долю, не обмежує права, а навпаки, створює можливості для самореалізації і чоловіків, і жінок.

Тема насильства обговорювалася під час чергового засідання ЦПІ – «Мовчати не можна». Приємно вразили старшокласники, які завітали на нього, маючи власну активну позицію, про яку не бояться відкрито заявити: «Я проти насильства! А ти?» Відчувалося, що молодь по-справжньому цікавиться своїми правами.

Під час виступу юриста міського центру соціальних служб відбувся зацікавлений діалог. Обговорювалися життєві ситуації, у які потрапляли або можуть потрапити молоді люди. Було багато запитань. Шляхи виходу шукали спільно.

«Любити ближнього». Цю тему ніяк не могли оминути працівники бібліотеки, бо саме в нашому місті сталася жахлива для всієї України подія – жорстоке побиття школярки дівчатами-підлітками. Кадри побиття демонстрували всі загальнонаціональні телеканали, дівчата стали «героїнями» кількох телешоу.

Лікар-психотерапевт із реабілітаційного центру говорила про те, що в наших підлітків не сформоване вміння співчувати та співпереживати, відсутні базові моральні засади. Безперечно, нам потрібні патріоти, лідери, креативні особи, та, в першу чергу, необхідно виховувати співчутливих, чуйних, добрих людей. Ніколи не треба забувати біблійну істину: «Люби ближнього, як самого себе». На відміну від попередніх засідань, жвавого обговорення почутого не було. Аудиторію огорнуло мовчання. Сподіватимемося, що присутні зроблять з наданої їм інформації правильні висновки і в подальшому житті ставатимуть на сторону добра.

Сьогодні вже нікого не треба переконувати в необхідності правових знань, бо, згідно з Конституцією України, «незнання

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ

законів не звільняє від юридичної відповідальності» (частина 2 ст. 68). Тому працівники книгозбірень області намагаються формувати правову культуру юнацтва та молоді за допомогою сучасних форм і методів бібліотечної роботи. Вони сприяють набуттю учнями вміння брати участь в процесах державотворення, спілкуватися з органами влади, спроможності дотримуватися законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів.

Заходи з правознавчої тематики кожна бібліотека проводить у тісній співпраці з відділами державної виконавчої служби, центрами безоплатної вторинної допомоги, бюро правової допомоги, соціальними службами у справах сім'ї, дітей та молоді, відділами поліції, навчальними закладами.

Колеги не захоплюються кількістю і масштабністю заходів – вони прагнуть організувати їх так, щоб не втратити сенс. Зокрема, відділ обслуговування юнацтва Прилуцької міської ЦБ ім. Л. Забашти став тією інформаційною ланкою, яка поєднує читачів і управлінські структури, робить діяльність органів влади прозорою і відкритою для населення. Своїми напрацюваннями фахівці відділу діляться з колегами із інших бібліотек області. Упродовж кількох років щомісяця в читальній залі закладу працює громадська приймальня з надання безоплатної правової допомоги населенню. Юристи та працівники прилуцького відділу поліції дають відповіді на різноманітні питання, які хвилюють прилучан. Бібліотека тісно співпрацює із депутатським корпусом міської ради і є постійним місцем зустрічей виборців і депутатів. Ці зустрічі дають унікальну нагоду ознайомлення з новими надходженнями та періодичними виданнями книгозбірні під рубрикою «Влада і громада: інформуємо, повідомляємо».

Інформування про права людини за допомогою якісного документального кіно є перевіреним ефективним методом набуття правових знань. Уже два роки бібліотека ім. Л. Забашти приймає у своїх залах Docudays UA – найбільший міжнародний фестиваль документального кіно про права людини. Цього року студентська молодь міста мала можливість подивитися фільм «Мова» про започаткування волонтерських курсів української мови в Дружківці. Перед переглядом відбувся брифінг для місцевих ЗМІ за участі координатора фестивалю, завідувача сектору інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Прилуцької міської ради та представника ГО «Чернігівський громадський комітет захисту прав людини».

На одній із годин правових знань, «Права людини – твої права», начальник сектору Прилуцького відділу поліції Головного управління національної поліції в Чернігівській області розповіла про найбільш поширені правопорушення в місті та застерегла щодо відповідної міри покарання. Учні гімназії № 5 ім. В. Затолокіна взяли участь у брейн-рингу з правознавства, який підготували працівники бібліотеки. Для підвищення рівня правової культури у сфері охорони прав інтелектуальної власності проведено ряд тренінгів із циклу «Основи академічної доброчесності та тонкощі інтелектуальної власності». Один із них відбувся за участі кандидата економічних наук, керівника відділу науково-дослідної частини Чернігівського національного технологічного університету.

Не відстають від своїх колег працівники Коропської ЦБ, для яких правове виховання молоді та юнацтва є невід'ємною частиною роботи. Щорічно бібліотека бере найактивнішу участь у Всеукраїнському тижні права. У 2016 р. він тривав від 5 до 12 грудня. Розпочався він із виставки-перегляду правової літератури «Підлітку про права і обов'язки». Упродовж тижня

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ

з метою розкриття фонду правової літератури організовувались: викладка-порада «Захисти себе сам!» та викладка-заклик «Ти підліток. Ти маєш право!». У читальній залі бібліотеки юристи провели правовий лікнеп для старшокласників «За юридичною допомогою до бібліотеки». Із підлітковою аудиторією зустрілися юристи трьох центрів: зайнятості, районної соціальної служби для дітей, сім'ї та молоді, та надання безоплатної вторинної правової допомоги. Зустріч відбулася у формі спілкування, запитань та відповідей, жвавого обговорення гострих проблем. Упродовж Тижня права в бібліотеці проводилося міні-опитування «Чи від тебе залежить рівень правової культури в державі?». Підсумки правового лікнепу підтвердили досить високий рівень освіченості користувачів, засвідчили їхню обізнаність та небайдужість до питань права людини і громадянина.

Працівники центральної бібліотеки не зупиняються на досягнутому в плані популяризації правових знань. На її базі створено Інформаційно-консультативний центр (ІКЦ) «Ти – не один». До його складу увійшли члени юнацького клубу «Ровесник», співробітники бюро безоплатної правової допомоги. Для підтримки життєдіяльності ІКЦ бібліотекарі звернулися за допомогою до благодійного фонду «Майбутнє Чернігівщини». Хоча ґранту вони не виграли, але під час захисту пропозиції знайшли благодійників, які придбали проектор для кращого функціонування центру. Це створило можливість для проведення скайп-конференцій з Менським регіональним бюро правової допомоги і семінарів, показу фільмів.

Зорієнтуватися у безмежжі законів та правових норм допомагають користувачам спеціалісти своєї справи. У цьому переконалися учні Корюківської гімназії під час інформаційно-пізнавальної години «Юридична відповідальність неповнолітніх», що проходила

у центральній районній бібліотеці під час Всеукраїнського тижня права. Заступник начальника Корюківського бюро правової допомоги у доступній формі розповіла про юридичну відповідальність неповнолітніх та запросила, у разі потреби, звертатися до бюро.

Гімназисти переглянули відео про небайдужість до проти-правних дій, зняте їхніми однолітками. Також було презентовано буклет «Поради підлітку при затриманні». Необхідні друківані джерела з вивчення права запропоновано під час огляду літератури «Поважаймо права і закони». Упродовж тижня у бібліотеці діяв і правовий лікнеп «Навчання за кордоном: правові колізії», організований за допомогою місцевого бюро правової допомоги учням.

«Чи існують безкоштовні програми навчання? Як отримати стипендію або ґрант на навчання? Як не стати жертвою шахраїв при оформленні документів на виїзд для навчання за кордон?» – на всі ці питання випускники отримали кваліфіковану відповідь юриста.

Відбувся День інформації «Законодавство на допомогу правовій освіті молоді», презентовано інформаційний журнал «Права людини як сфера взаємодоповнення права і моралі». Під час щорічної акції «16 днів проти насильства» проведено опитування учнів гімназії «Я проти насилля, тому що...», прес-інформування «Світ без ворожнечі», «Зупини насильство – захисти себе».

Городнянська ЦБ впроваджує в роботу бібліотек району правові пізнавальні квест-ігри «Мандрівки країною права», що враховують психологічні особливості учасників.

Питання ігор доступні, цікаві, пізнавальні. Зокрема, відбулася гра, присвячена устрою нашої держави. Учасників поділили на дві команди. Їм необхідно було пройти маршрути з 5 пунктів, у кожному з яких виконати завдання: дати визначення поняття «президент», «вибори», описати процес голосування, устрій державної влади,

намалювати передвиборчий постер, висунути свого кандидата до Верховної Ради, вигадати свій законопроект щодо освіти і першого робочого місця. Переможців визначало компетентне журі. Розроблена в бібліотеці й програма профілактики злочинності серед молоді. Загальний висновок із цих заходів: дуже важливо знати свої права, мати власну думку, та ще важливіше – не боятися відстоювати свої права та переконання.

Бібліотекарі роблять усе, щоб на порозі життя підлітки знали свої права, обов'язки і соціальні можливості, адже тоді вони приймуть правильне рішення, як поводитися за складних обставин.

**З автором можна зв'язатися:
e-mail metodist@obucn.org.ua**

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Оксана Матвійчук,

доцент Київського університету ім. Бориса Грінченка,
канд. пед. наук

ДОСЛІДЖЕННЯ PISA ВИЗНАЧАЄ,
ЯК УЧНІ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
ШКІЛ НАВЧИЛИСЯ
ВИКОРИСТОВУВАТИ ЗДОБУТІ
ЗНАННЯ НА ПРАКТИЦІ.

«**Б**ез високої культури читання немає ні школи, ні справжньої розумової праці, читання – це найважливіший інструмент навчання та джерело багатого духовного життя», – зазначав педагог

В. Сухомлинський. Незважаючи на те, що багато десятиліть одним із основних напрямів роботи вчителів та бібліотечних фахівців є виховання культури читання учня, оприлюднених результатів такої діяльності, тобто комплексних соціологічних досліджень читацької грамотності сучасних школярів, дуже мало. Ці локальні дослідження не дають повної картини рівня сформованості умінь функціональної грамотності школярів.

Варто звернути увагу на результати вибіркового тестування учнів 7-х класів загальноосвітніх навчальних закладів (наказ

ВИХОВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Головного управління освіти і науки м. Києва № 285 від 24.11.2008 р.), опубліковані в журналі «Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах» (2009. – № 7-8. – С.62-70).

У матеріалах цього дослідження пояснюється, чому респондентами було обрано саме учнів 7-х класів. Зазначений період є одним із найскладніших в онтогенезі¹ людини: відбуваються перехід від дитинства до зрілості, перебудова ставлення підлітка до навколишнього світу і власної особи, формується життєва позиція, закладаються основи свідомого поведіння, вимальовується загальна спрямованість у формуванні моральних уявлень і соціальних установок. З іншого боку, ставилося завдання зорієнтувати педагогів щодо особливостей роботи із завданнями міжнародних досліджень. Міжнародні порівняльні дослідження стали невід'ємною частиною системи оцінювання якості освіти в багатьох країнах світу. Вони дозволяють об'єктивно оцінити стан освіти в державі, визначити пріоритетні напрямки і чинники вдосконалення галузі. Розглянемо детальніше два таких дослідження.

Кожні три роки у 70 країнах світу Організацією економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) серед 15-річних учнів проводиться дослідження PISA (Programme for International Student Assessment, офіційний веб-сайт програми – www.oecd.org/pisa), що визначає, як учні загальноосвітніх шкіл навчилися використовувати здобуті знання на практиці. У межах програми підлітки проходять тестування з математики, природничих наук і читання, а також відповідають на запитання анкет. Варто зазначити, що дослідження спрямоване не на перевірку знань програмового матеріалу, а на визначення в учнів окремих країн здатності використовувати знання й уміння з математики та природничих наук у життєвих ситуаціях, а також рівня їх читацької грамотності. Основною

¹ Онтогенез – індивідуальний розвиток з моменту зародження до смерті.

ВИХОВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

метою таких досліджень, як PISA, не є змагання між державами. Країни-учасниці відрізняються за соціально-економічним станом, мають свої культурні, національні особливості, специфіку підходів до формування змісту освіти і вибору способів навчальної взаємодії тощо. Порівняльний характер дослідження визначається, у першу чергу, можливістю проаналізувати результати країни у різних циклах дослідження, визначати тенденції в освітній галузі конкретної країни.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 лютого 2016 р. № 72-р. «Деякі питання участі України у міжнародному дослідженні якості освіти PISA-2018» дано доручення Міністерству освіти і науки забезпечити участь України в міжнародному дослідженні якості освіти PISA-2018. Відповідальним виконавцем цього міжнародного дослідження визначено Український центр оцінювання якості освіти.

Участь у PISA-2018 дозволить громадянам України, зокрема, спеціалістам у галузі освіти, об'єктивно оцінити стан середньої освіти в країні, усвідомити значущість поступових перетворень у цій сфері, політикам – ухвалювати обґрунтовані рішення про необхідність змін. Наразі триватиме підготовка до неї, визначення інструментарію – спільних для всіх країн тестів і опитувальників. Україна братиме участь у розробці інструментарію, потім, за вже виробленими статистичними методами, серед 15-річних учнів вибиратимуть піддослідних. Такий підхід дозволить урізноманітнити склад групи, що проходить тестування. Це будуть діти з різних типів шкіл, різних місцевостей тощо. Наступний етап – вибрана група дітей виконуватиме тести та заповнюватиме анкети. Перші результати тестування українських учнів будуть доступні в 2018 р.

Зупинимось докладніше на компетенції учнів щодо читання. Відомо, що загальнопредметна компетентність читання

ВИХОВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

розвивається у школярів завдяки оволодінню вмінням працювати з текстами й розуміти їхній зміст. Вони формуються в учнів середніх і старших класів не тільки на уроках рідної мови і літератури, але й на заняттях із інших предметів. Варто додати, що немалу роль у цьому процесі мають відігравати також бібліотечні фахівці, зокрема засобами масової роботи і бібліотечних уроків, які не лише популяризують читання, але й виховують читацьку культуру. Дослідження PISA передбачає аналіз умінь учнів розуміти прочитане на фактичному рівні, інтерпретувати його, осмислювати й оцінювати інформацію, тобто «читацької грамотності». Читацька грамотність пояснюється як здатність учня розуміти письмові тексти та розмірковувати над ними, викладати свої думки стосовно того, що він прочитав, використовувати зміст прочитаного для досягнення власних цілей, розвитку знань і можливостей, для активної участі в житті суспільства. У відповідності з концепцією дослідження, усі тексти поділяються на суцільні і несучільні. Суцільні складаються із пов'язаних між собою речень, які можуть бути об'єднані в параграфи, розділи і книги. Це технічні описи, уривки з художніх творів, біографії, драматичні твори, повісті, оповідання, репортажі, розважальні тексти, особисті листи, документи, статті з газет і журналів, пояснення, роздуми, резюме тощо. До несучільних форм належать інструкції, рекламні оголошення, повідомлення, графіки, географічні карти, таблиці, схеми, описи, пояснення, звіти (податкові, візові, анкети).

Основна увага приділяється перевірці вміння «грамотно читати» в різних ситуаціях, повного розуміння тексту, знаходження інформації, її інтерпретації, осмислення змісту тексту, його форми, оцінці тексту. Для виконання завдань учень повинен володіти знаннями про структуру тексту, особливості жанру, вмінням виявляти в тексті іронію, гумор, висловлювані відтінки думки,

ВИХОВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

здатністю чути авторський голос і розрізняти авторські оцінки зображеного. Тобто завдання тесту полягає у визначенні вміння розуміти прочитаний текст на наступних рівнях: фактичному, концептуальному та інтегративному. Фактичний рівень розуміння передбачає, що учень орієнтується в головних текстових референтах², виокремлює й розуміє конкретні факти тексту, виділяє ключові слова в тексті, визначає деталі, що пояснюють основні положення. Концептуальне розуміння вимагає вміння визначати основні положення тексту, встановлювати змістові та логічні зв'язки між його частинами, ієрархію окремих частин (головне – другорядне), порівнювати окремі частини, що стосуються однієї проблеми, між собою, розуміти авторські думки й висновки, визначати комунікативну інтерпретацію автора, зокрема такі аспекти, як: повідомлення – констатація – твердження, опис – оцінка – реферування, пояснення – порівняння – узагальнення – висновки, обґрунтування – спростування; коментування – аргументація. На інтегративному рівні відбувається осмислювання й оцінювання учнями інформації.

Для оцінки осмислення змісту тексту необхідно, щоб читач, виконуючи завдання, пов'язав інформацію, виявлену в тексті, зі знаннями з інших джерел, оцінив твердження, зроблені в тексті, виходячи зі своїх уявлень про світ, і знайшов аргументи на захист своєї точки зору. Цей аспект розуміння тексту передбачає досить високий рівень розумових здібностей учнів, їх морального й естетичного розвитку.

Для оцінки осмислення форми тексту важливо, щоб читач, виконуючи завдання, оцінив не тільки зміст тексту, але його форму і в цілому – якість виконання. Цей аспект розуміння тексту передбачає достатній розвиток критичності мислення і самостійності естетичних суджень.

²Референти – предмети думки, конкретні предмети, з якими співвідноситься лексична одиниця у складі висловлювання.

ВИХОВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Для оцінки вміння знаходити інформацію в тексті використовуються завдання, виконуючи які учень повинен пробігти очима текст, визначити його основні елементи. Для оцінки вміння інтерпретувати текст учням пропонується порівняти і протиставити інформацію в тексті з інформацією різноманітного іншого характеру, зробити висновки про наміри автора тексту, висловити головну думку тексту. Як засвідчили результати попередніх досліджень у різних країнах, при підготовці текстів враховують соціальні, навчальні, особисті аспекти читання, які знаходять відображення в різних ситуаціях спілкування людини з текстом.

До таких ситуацій належать:

- читання для особистих цілей (для себе) листів, художньої літератури, біографій, науково-популярних текстів та ін.;
- читання для громадських цілей офіційних документів та інформації різного роду про події суспільного значення;
- читання для робочих цілей (у процесі праці, на роботі) текстів-інструкцій та ін.;
- читання для отримання освіти навчальної літератури та текстів, що використовуються у навчальних цілях.

Аналізуючи матеріали попередніх досліджень PISA в різних країнах, можна резюмувати, що при дослідженні 15-річних учнів ситуація читання визначається на підставі змісту текстів, характеру запропонованих завдань.

Слід відбивати в матеріалах мовну і культурну різноманітність країн-учасниць і не надавати переваг (не створювати невідного становища) жодній групі країн. Учень має за певний час прочитати текст і відповісти на ряд запитань. У тестах можуть бути завдання з короткою або розгорнутою відповіддю.

ВИХОВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Ще одна міжнародна програма, PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) – «Вивчення якості читання та розуміння тексту». Вона дає змогу оцінити навички учнів 4-х класів з читання та розуміння текстів. За результатами дослідження можна отримати відповіді на запитання:

- наскільки добре читають випускники початкової школи порівняно зі своїми однолітками з інших країн;
- якими рівнями читацької грамотності володіють учні й чи люблять четвертокласники читати;
- як сім'я сприяє розвитку грамотності дітей;
- як сьогодні організовано навчання читання в школах;
- чи має навчання читання національні особливості в різних країнах, і якщо так, то в чому вони полягають;
- чи відрізняються методи навчання, які використовують учителі в початковій школі, у різних країнах.

У 2012 р. міжнародне дослідження PISA проводилося впр'яте. У цьому дослідженні брали участь 64 країни. України серед учасників не було, зате брали участь учні з Росії. Результати PISA-2012, свідчать про значне покращення навичок читання: 32 країни мають щодо цього великий прогрес, 22 залишилися на попередніх показниках, 10 погіршили результати. найкращі результати продемонстрували учні з Шанхаю, гарні результати показали школярі з Австралії, Бельгії, Канади, Фінляндії, Франції, Ірландії, Кореї, Ліхтенштейну, Нової Зеландії тощо.

Дослідження «читацької грамотності» такої спрямованості, характеру і широти проводилося в Росії вперше. Його значення полягає насамперед у практичному ознайомленні російських педагогів із найсучаснішими закордонними педагогічними

ВИХОВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

концепціями та ідеями, в освоєнні методик вимірювання результатів навчання і розвитку дітей, підлітків і юнацтва. Результати проведеного дослідження засвідчили, що в Росії існують великі проблеми у формуванні «читацької грамотності» як здібності учнів до осмислення текстів різного змісту і формату, а також до використання прочитаного в різних життєвих ситуаціях. За загальною шкалою, п'ятнадцятирічні підлітки, які навчаються в освітніх установах системи загальної та професійної освіти Росії, зайняли 27-29-те місце із 32 країн, що брали участь в дослідженні. Середній результат країни за показниками «читацької грамотності» склав 462 бали (за 1000 – бальною шкалою). У 23 країнах результати виявилися статистично значимо вище результатів Росії. У 6 країнах (Угорщина, Польща, Греція, Португалія, Латвія, Ізраїль) результати статистично не відрізняються від результатів Росії. В 11 країнах результати значимо нижче результатів, досягнутих російськими учнями. Педагоги дійшли висновку: процес навчання у російській школі слабо орієнтовний на практику, відгороджений від реалій навколишнього життя.

Висновки. Міжнародні дослідження із читацької грамотності досить цікаві, враховують величезну кількість критеріїв і чинників, які впливають на систему освіти загалом. «Завдяки цій програмі ми отримуємо серйозну додаткову інформацію, що допоможе правильно визначити слабші та сильніші місця нашої системи освіти й вибудувати орієнтири, за якими далі формуватиметься освітня політика в Україні», – зазначила міністр освіти і науки України Лілія Гриневич.

Одна з найсильніших сторін PISA – тісна співпраця експертів із більш ніж 80 країн світу. Саме тому участь України, на думку Гриневич, взаємовигідна для всіх учасників, адже вона

ВИХОВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

дає можливість урізноманітнити дослідження та зібрати більше достовірної інформації про світові освітні системи [2]. Виконання завдань усіх варіантів збагачує вчителя важливою інформацією про ступінь сформованості в школярів умінь працювати з текстом, необхідність пошуку більш різноманітних шляхів їх навчання з використанням текстів різного змісту, характеру і формату. У підготовку до проведення дослідження доцільно включити і бібліотечним фахівцям, зокрема, їм слід переглянути та поновити куточки інформації з практичними порадами про те, як працювати з різними текстами, шукати інформацію. Удосконалення навчання читацької грамотності можливе лише в тісній співпраці педагога, бібліотекаря та школяра.

Використані джерела

1. Международная программа PISA: примеры заданий по чтению, математике и естествознанию: http://uuringud.ekk.edu.ee/fileadmin/user_upload/documents/sbornik.pdf
2. «Завдяки PISA-2018 ми зможемо порівняти нашу освітню систему з освітніми системами світу», – Лілія Гриневич: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2016/Czavdyaki-pisa-2018->

З автором можна зв'язатися:

e-mail: osvita-teka@ukr.net

ІННОВАЦІЇ В РОБОТІ БІБЛІОТЕКИ З РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДІ

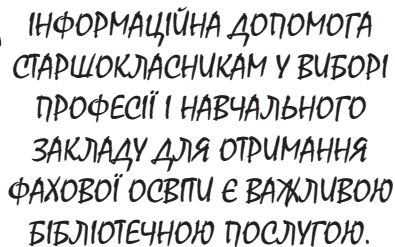
(З досвіду роботи відділу мистецтв
Хмельницької обласної бібліотеки для юнацтва)

Наталія Березюк,

завідувач відділу мистецтв

Хмельницької обласної бібліотеки для юнацтва

У сучасних умовах суттєво зростає значення творчого потенціалу молоді для розвитку суспільства. Тому одним із стратегічних завдань відділу мистецтв Хмельницької ОБЮ, з його потужним інформаційним

ІНФОРМАЦІЙНА ДОПОМОГА
СТАРШОКЛАСНИКАМ У ВИБОРІ
ПРОФЕСІЇ І НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ ДЛЯ ОТРИМАННЯ
ФАХОВОЇ ОСВІТИ Є ВАЖЛИВОЮ
БІБЛІОТЕЧНОЮ ПОСЛУГОЮ.

потенціалом, є створення необхідних умов для формування творчої особистості, реалізації її природних задатків та індивідуальних здібностей.

Продуктивна й ефективна форма дозвілєвої діяльності читачів – опанування ними нетрадиційних образотворчих технік.

Виходячи з напрацьованого досвіду та постійно оновлюючи зміст роботи з обдарованою та творчою молоддю, фахівці відділу мистецтв роблять акцент на сприянні розвитку й реалізації творчості за допомогою традиційних та інноваційних засобів та форм роботи. Серед них – організація художніх виставок та діяльність творчої майстерні «Арт-скриня».

Так, нові підходи до впровадження дієвих креативних форм діяльності в бібліотечну практику, популяризації образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, залучення до творчості талановитих молодих користувачів пропонує майстерня «Арт-скриня» при бібліотеці, на базі якої функціонує підрозділ Центру анімаційних мистецтв – Перша професійна студія пісочної анімації. Її керівник, голова Хмельницької міської молодіжної спілки майстрів народного та сучасного мистецтва Оксана Мергут, розробила ефективну методикку проведення уроків пісочної анімації поза школою й навчає дітей за власною авторською програмою. Пісочна анімація – це чудове заняття для дітей і дорослих, дивовижний спосіб розвитку творчих здібностей, дрібної моторики рук, координації, пластики, фантазії. Це новий напрям творчості, адже ще декілька років тому ніхто не знав про такий вид мистецтва, як пісочна анімація – малювання піском на склі. Незвичайні картини, створені в цій техніці, останнім часом набули великої популярності у всьому світі як серед бажаючих навчитись незвичному чарівному мистецтву, так і серед тих, кому цікаво спостерігати за народженням його творів. Майстерню-студію, у якій навчають основним прийомам пісочної анімації, обладнано спеціальними столами з підсвіткою. У студії учасники пізнають секрети нетрадиційної образотворчої техніки, втілюють різноманітні сюжети, анімують піском свої фантазії, тренуючи художню уяву, знайомляться з процесом творчості зсередини.

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

Керівник студії О. Мергут не лише активно впроваджує в образотворче мистецтво інноваційні технології, але й залучає до цієї роботи працівників відділу мистецтв.

Студія розпочала роботу на базі мистецької «Арт-скрині» Хмельницької ОБЮ в квітні 2014 р. За декілька місяців діяльності її вихованці засвоїли ази пісочної анімації, вдосконалили свої навички, створили власні неповторні сюжети, фото яких склали основу експозиції першої колективної виставки «Мандри у пісочному царстві», що її презентували бібліотечні працівники у виставковій залі. Дебют вихованців студії – перший крок у розвитку пісочної анімації в місті та області.

Юні обдарування мотивує до творчості не тільки постійна експозиція-панорама творчих робіт студійців, але й різноманітні творчі акції.

Мистецька акція «Створи свою історію на піску і на воді», організована напередодні Міжнародного дня захисту дітей, перетворилася на справжнє свято творчості для всіх бажаючих. Керівник студії провела майстер-класи для майже 50 підлітків, які виявили бажання освоїти основні прийоми пісочної графіки та створити малюнки на воді. Юні митці демонстрували пісочне шоу «Світ, у якому я живу», презентували власні пісочні історії.

Творчий флеш-моб та святковий майстер-клас «Магія піску», присвячені річниці заснування Першої професійної студії пісочної анімації, зібрав близько 60 юних учасників, продемонстрував творчі вміння та досягнення вихованців та подарував незабутні враження та сюрпризи від організаторів. Одночасно за спеціальними світловими пісочними столами працювало понад 15 чел. Випускники-студійці Богдана Андрощук, Валерія Дядюх, Марія Бриндак, Тетяна Бикова, Анастасія Парашина вперше проводили заняття зі своїми друзями.

Вражає тематична та жанрова розмаїтість студійних занять із пісочної анімації. Переглянувши відеосюжети пісочних аніматорів, учасники занять виконують ряд підготовчих вправ до створення власного сюжету. Заключним етапом є презентація пісочного міні-шоу кожного учасника.

Цікавими були майстер-класи «Подарунок для мамі – сюжет з пісочної анімації», «Снігова королева» тощо.

На заняттях підлітки почувають себе спокійно та весело, активно та креативно. Другокурсники студії, маючи досвід виступів із пісочним шоу на великих сценах, продовжують вдосконалювати свою майстерність та надихають на творчість інших.

Крокуючи в ногу з новаторським мистецтвом, юні художники відкривають для себе не тільки світ пісочної анімації, але й турецького ремесла ебру, світлової графіки, малювання шоколадом.

Сильні емоції викликають заняття з малювання світлом. Завдяки світловим пензлям, на спеціально оброблених поверхнях створюються сюжети, навіяні фантазією їх авторів. Картина боїться світла, і її можна побачити лише в цілковитій темряві. Зберегти малюнок на світловому полі неможливо; картини тримаються лише певний час. Але світлосюжети продовжують своє життя на фото.

Творча майстерня «Арт-скриня» пропонувала учасникам студії цикли майстер-класів із декоративного подільського та самчиківського розпису, створення новорічних композицій із золотого пилу тощо.

Кожен відвідувач креатив-студії може долучитися до чарівного світу декоративно-ужиткового мистецтва – від традиційних видів до сучасного hand-made, втілити власні творчі ідеї під час майстер-класів творчої майстерні «Арт-скриня».

Незвичністю й ігровою природою відрізняється експериментальна художня діяльність із фарбами і соломинками для

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

видування – аерографія. Наймовірно цікавий майстер-клас із малювання крапками провели працівники відділу мистецтв для об'єднання юних художників «Талант Академії». На заняттях юні художники навчилися малювати в техніці пуантилізму.

Під час майстер-класів та студійних занять створюються цікаві тематичні композиції, колекції робіт, виконаних у різноманітних інноваційних техніках. Ці роботи прикрашають художні експозиції виставок у бібліотеці, знаходять достойне місце як у домітках студійців, так і у віртуальному просторі.

Різноманітними є форми й методи спільної діяльності студії та відділу мистецтв бібліотеки – колективні творчі виставки, майстер-класи, пісочні та світлові шоу, свята творчості, презентації виставок оригінальних образотворчих технік та авторських навчальних програм, тематичні студійні заняття, арт-концерти, творчі експерименти. Якісно доповнюють подібні акції віртуальні мандрівки, відеодайджести, книжкові виставки.

Творчі особистості (викладачі, студенти, концертмейстери музичного училища, вчителі образотворчого мистецтва, викладачі спеціалізованих мистецьких закладів), творчі колективи та організації, які долучаються до реалізації цих цікавих мистецьких проєктів, вбачають у них великі можливості для розвитку ініціатив молоді.

На базі студії проводяться презентації «Від азів теорії до реалізації творчого задуму. Пісочна анімація» та майстер-класи для вчителів образотворчого мистецтва області, які поповнюють педагогічний та творчий досвід на курсах і семінарах Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Маючи на меті взаємозбагачення різних видів творчості, їх синтез, відділ мистецтв у творчій співпраці з літературною спільнотою «Поділля», Хмельницьким музичним училищем ім. В. Заремби, Першою професійною студією пісочної анімації апробував та

запровадив нові, креативні форми роботи – арт-концерти та творчі експерименти.

Арт-концерт «Неповторна нота споріднених муз» – перша спроба поєднати пісочну анімацію з класичною музикою. Ініціаторами ідеї стали фахівці відділу мистецтв, які зуміли зацікавити цим проектом митців-однодумців, залучити їх до участі в його практичній реалізації та допомогти в ній.

Глядачі могли спостерігати, як майстриня пісочної анімації, вслухаючись у рідні українські наспіви, які виконувалися юними музикантами, працює над пісочним столиком, а тим часом на екрані, розташованому над сценою, з'являються карпатські полонини, вершини гір, обличчя та силуети закоханих. Художниця за допомогою піску оживила колоритні національні образи, створені композитором П. Шольцем у «Фантазіях» на тему українських народних пісень.

Як уже зазначалося, у творчій майстерні відділу мистецтв вивчається, популяризується та розвивається стародавнє і в той же час інноваційне турецьке мистецтво ебру. Знання та досвід розпису на воді набуваються під час унікальних майстер-класів.

У рамках спільного творчого експерименту «Розквітлі хвилі на воді: натхненні книгою» юні художники спробували проілюструвати книгу хмельницького поета В. Олійника «Краплинка неба». Ілюстрації загадок цього подільського літератора та палітурка, оздоблена в техніці ебру, прикрасили його нову книжку «Пташка, що несе мир». Спроба художнього оформлення цієї книги студійцями виявилася вдалою. Гарно ілюстровану збірку загадок видано, а накопичений художній досвід приніс користь усім учасникам.

Беручи участь у творчих акціях бібліотеки, студійці творять власний мистецький часопис «Талант Академії».

Відділ мистецтв, підтримкою інноваційних художніх технік сприяє розвитку молодіжної творчості, створює для цього необхідні умови і надає інформаційну допомогу обдарованому юнацтву.

З автором можна зв'язатися:

e-mail:oub@ukr.net

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ ТА БІБЛІОТЕКИ

Олена Дудченко,

провідний бібліотекар

Дніпропетровської обласної бібліотеки для молоді

ім. М. Светлова

ЗАВДЯКИ ВОЛОНТЕРАМ
НИНІ СТВОРЮЮТЬСЯ ТА
РОЗВИВАЮТЬСЯ ГРОМАДСЬКІ
ІНСТИТУЦІЇ Й НАПРЯМКИ
ДІЯЛЬНОСТІ, ПРО ЯКІ
РАНІШЕ ГОДІ БУЛО МРІЯТИ.

Сучасне громадянське суспільство України важко собі уявити без волонтерського руху. Саме завдяки активним та небайдужим людям сьогодні успішно створюються та розвиваються такі громадські інституції й напрямки діяльності, про які раніше, здавалося,

неможливо було навіть мріяти! Які ж вони, волонтери? Чим опікуються? Яким цікавим та незвичайним досвідом можуть поділитися? Як взаємодіють із ними публічні бібліотеки? Ці та безліч інших питань, пов'язаних із сучасним волонтерством, зацікавили фахівців публічних бібліотек Дніпропетровщини, які стали учасниками обласного семінару «Волонтерський рух та бібліотеки: шляхи взаємодії», проведеного Дніпропетровською обласною бібліотекою для молоді ім. М. Светлова.

У КОНТЕКСТІ ПОДІЙ

Модерувала семінар директор бібліотеки О. Матюхіна. У його програмі поєднувалися аналітико-інформаційна та методична складові, волонтерські та бібліотечні практики. Яскравою частиною заходу став інтерактивний воркшоп із бібліотечного рекрутингу.

Насичений фактами про світовий досвід волонтерства огляд-візуалізацію «Відомі та невідомі громадські ініціативи молоді Дніпропетровщини» представила завідувач інформаційно-бібліографічного відділу Дніпропетровської ОБМ Л. Лебедева.

Про свої досягнення розповіли запрошені на семінар представники волонтерського сектору Дніпра, які вже ініціювали численні гуманітарні акції.

Голова благодійної організації «Архангели миру» Т. Гаврилова присвятила доповідь допомозі воїнам АТО та мешканцям українського Донбасу. Цікавою була інформація волонтера благодійного фонду ОВЕС О. Северина про співпрацю зі збору вторинної сировини для протезування бійців АТО. Він подякував бібліотекарям за активну участь у цьому процесі та окреслив новий перспективний напрямок – міжнародний молодіжний обмін.

Історією власної волонтерської діяльності та співпраці з Дніпропетровською ОБМ ім. М. Светлова поділився вчитель Дніпровської ЗОШ № 108 О. Салабута.

Але ознайомитися з описом вже готового досвіду роботи замало! Важливо знати, яким конкретно шляхом досягти потрібних результатів. На це питання відповіла волонтерка благодійного фонду «Помагаємо» О. Левченко. Вона чітко окреслила алгоритм залучення та мотивації людей до волонтерської діяльності. А як розуміють та розвивають цей напрямок діяльності працівники публічних бібліотек? У чому специфіка взаємодії бібліотекарів та волонтерів? Ці питання висвітлила в методичній консультації з досвіду зарубіжних та вітчизняних бібліотек «Бібліотеки і волонтери:

добро в тренді» завідувач відділу методико-соціологічної роботи та сприяння соціалізації молоді Дніпропетровської ОБМ Н. Спаріхіна.

Під час обміну досвідом між працівниками публічних бібліотек Дніпропетровщини виникла регіональна панорама бібліотечно-волонтерської взаємодії. Особливе зацікавлення викликала багаторічна співпраця з волонтерами Нікопольської міської ЦБС, про яку розповіла завідувач методичного відділу О. Каракуша.

Усі учасники семінару прибули до Дніпра з виконаним практичним домашнім завданням: плакатом-мотиватором, спрямованим на залучення до бібліотек потенційних волонтерів. Ці роботи відразу ж були представлені жителям міста на вулиці поруч із бібліотекою. Дніпряни та учасники семінару охоче оцінювали їх. А зробити це було нелегко, адже всі плакати відрізнялися яскравістю та оригінальністю!

За результатами вуличного голосування призові місця розподілилися таким чином: головною переможницею конкурсу стала Дніпровська центральна районна бібліотека, плакат якої натякав на відомі рядки з поезії М. Светлова «Книга недвижна, но книге охота прильнуть к человеческой тёплой руке»; відділ репрографії та комп'ютеризації Дніпропетровської ОБМ ім. М. Светлова виборів «срібло», а відділ міського абонементу та Петропавлівська центральна районна бібліотека розділили між собою третє місце.

Підбиття підсумків семінару відбулося у форматі «вільного мікрофона» у невимушеній та товариській атмосфері. Працівники бібліотек наголосили на необхідності активного залучення молоді до лав волонтерів та можливості створення на базі Дніпропетровської обласної бібліотеки для молоді ім. М. Светлова Школи волонтера.

Учасники семінару дійшли висновку, що волонтерська діяльність надає молоді можливість реалізувати свої знання та

вміння на благо інших, оволодіти навичками спілкування, розширити коло друзів, ознайомитися з азами бібліотечної діяльності. Волонтерство буде актуальним, доки люди потребуватимуть практичної допомоги, соціально-психологічної та інформаційної підтримки – тобто завжди.

Сучасне волонтерство – це багатогранний процес, завдяки якому бібліотека стає одним із найважливіших центрів громади, а її діяльність в очах людей – більш зрозумілою, корисною та значущою.

З автором можна зв'язатися:

e-mail: obmsvetlova@i.ua

СПІВПРАЦЯ БІБЛІОТЕКИ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Кристина Тумасова,

директор

Покровської міської централізованої бібліотечної системи

У 2016 Р. БІБЛІОТЕКИ
ПОКРОВСЬКОЇ ЦБС ВЗЯЛИ
УЧАСТЬ У ПРОЕКТІ МІЖНАРОДНОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ З МІГРАЦІЇ
«ПІДТРИМКА СТАБІЛІЗАЦІЇ
ГРОМАД, ЩО ЗАЗНАЛИ
НАСЛІДКІВ КОНФЛІКТУ НА
ДОНБАСІ», ТА ВИГРАЛИ ЙОГО.

Місто Покровськ на Донеччині славиться яскравими краєвидами, працюючими та творчими людьми, які люблять і шанують його історію та сьогодення.

До Покровської міської централізованої бібліотечної системи входять п'ять

бібліотек-філій, центральна дитяча бібліотека ім. О. Теліги та центральна міська бібліотека ім. Т. Шевченка.

У системі працює дружній творчий колектив, який робить все для того, аби підвищити престиж бібліотек. Нові напрямки роботи успішно реалізуються на основі співробітництва з міжнародними організаціями.

Централізована бібліотечна система – сучасний заклад, що згуртовує громаду, підтримує інтеграцію та адаптацію серед внутрішньо переміщених осіб і мешканців міста.

СПІВПРАЦЯ

У стінах бібліотек вирує бурхливе життя: проводяться різноманітні заходи, працюють клуби, гуртки та студії. Зокрема, відбуваються презентації книг, бенефіси, творчі зустрічі, вечори, театралізовані конкурси, тренінги, концерти, круглі столи, флеш-моби.

Співпраця з міжнародними організаціями та участь у спільних проектах стимулює інноваційну діяльність ЦБС. Це співробітництво і фінансова підтримка дозволяють вирішувати бібліотечні проблеми, реалізовувати спільні програми, формувати інформаційний простір. Крім того, виникає можливість створити нову, конкурентноздатну на ринку інформаційних послуг модель бібліотеки, не тільки зберегти традиційний контингент читачів, але й збільшити його, розширити коло друзів та соціальних партнерів, згуртувати членів громади в затишному і комфортному середовищі.

У 2016 р. Покровська центральна міська бібліотека ім. Т. Шевченка та Родинська бібліотека-філія № 4 взяли участь в одному з проектів Міжнародної організації з міграції (МОМ) «Підтримка стабілізації громад, що зазнали наслідків конфлікту на Донбасі», та виграли його, відкривши соціокультурний центр «Покровська сакура» та «Лабораторію єдності».

Завдання проекту – проведення соціальних заходів, спрямованих на згуртування членів громади: мешканців міста, внутрішньо переміщених осіб, представників національних меншин, людей з особливими потребами.

У бібліотеках ЦБС були створені ініціативні групи, до складу яких увійшли: бібліотечні фахівці члени творчого об'єднання «Суцвіття», внутрішньо переміщені особи та люди з особливими потребами, волонтери.

Усе почалося з тренінгів зі створення проектів, що передбачають впровадження нових форм роботи в таких сферах, як творчість, дозвілля та спілкування. Тренінги проводилися навіть

під час ремонту в приміщеннях бібліотек. А результатом стало яскраве та урочисте свято відкриття оновлених бібліотек.

Завдяки інноваційним рішенням і впровадженню новітніх форм роботи, бібліотека-філія № 4 стала інформаційним, соціально-психологічним та творчим осередком міста Родинське.

Спільний проект МОМ, посольства Японії в Україні та активу м. Покровська допоміг ЦМБ ім. Т. Шевченка зробити ремонт приміщень бібліотеки, придбати оснащення та впровадити інноваційні форми роботи.

У соціокультурному центрі «Покровська сакура» було організовано мистецьку студію «Театр однієї картини» – цикл заходів про художників та їх творчість з обов'язковими майстер-класами професійних митців, учасники яких вчать бачити та розуміти живопис, відгукуватися на красу живописного полотна. За кошти, виділені народом Японії та МОМ на підтримку роботи студії, було придбано комплект мольбертів та набори для юних художників.

Крім того, при центральній бібліотеці створено творче об'єднання «Суцвіття», у якому літератори, художники, музиканти, майстри декоративно-ужиткового мистецтва, краєзнавці можуть оприлюднювати свої творчі здобутки в авторських та спільних збірках поезії та прози, власних газеті «Суцвіття» і журналі «Суцвіття плюс» і на виставках митців. Аматори поетичного слова відвідують літературні тренінги «Магія пера», присвячені обговоренню їх творів, та вчать майстерності написання поезії й прози. Завдяки проекту, придбано лазерний кольоровий принтер і меблі для засідань «суцвіття».

Створено театральну студію «Натхнення», робота якої сприяє самореалізації і розкриттю індивідуальності кожної особистості.

На ігровому майданчику «Майстерня дружби та позитивного настрою» діти вчать дивуватися і дивувати, творити прекрасне

і знаходити його в звичайних речах. Майданчик уже набув популярності завдяки ляльковому театру, наборам інтелектуальних та рухливих ігор і веселим, різнокольоровим меблям.

З'явилися прихильники і в клубу шанувальників японської культури, який знайомить бажаючих із мистецтвом, кухнею, звичаями та традиціями Японії, навіть допомагає вивчати японську мову. До проведення занять і майстер-класів у соціокультурному центрі «Покровська сакура» приєдналися викладачі центру японської культури «Аматерасу» при Донецькому національному технічному університеті, що переїхав до Покровська.

У теплій дружній атмосфері проходить обговорення прочитаного та побаченого в клубі кінороману «Я люблю кіно». Наочність емоційно-образної інформації підтримують телевізор з функцією 3D та проектор.

ЦБС розширила свої функціональні можливості та створила сучасне й комфортне середовище, яке відповідає потребам містян.

Бібліотечні фахівці мають багато креативних ідей на майбутнє (навчальна кіностудія для створення власних фільмів, літературний музей) і вірять, що впровадження новітніх форм роботи дозволить бібліотекам Покровська завжди йти в ногу з часом і бути центрами громадського життя, а співпраця з міжнародними організаціями розширить можливості для цього.

Висловлюємо подяку народу Японії та організації MOM за допомогу у втіленні творчих планів, оновлення приміщень, сучасне обладнання. Усе це сприятиме самореалізації мешканців міста.

З автором можна зв'язатися:

e-mail: biblshev@i.ua

СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА: ПОГЛЯД МОЛОДІ

Ольга Дудок,
заступник директора
з питань інформаційно-бібліотечного обслуговування
Публічної бібліотеки ім. Лесі Українки м. Києва

ГОЛОВНЕ ЗАВДАННЯ
БІБЛІОТЕКИ – НЕ ЗАЛУЧАТИ
ЯКОМОГА БІЛЬШЕ
КОРИСТУВАЧІВ, А БІЛЬШ
ЯКІСНО ТА ОПЕРАТИВНО
ЗАДОВОЛЬНЯТИ ЇХНІ ЗАПИТИ
І ПОТРЕБИ.

Бібліотека та книга завжди займали особливе місце в інтелектуальному та духовному збагаченні молоді, від якої значною мірою залежить майбутнє української культури, а значить, і якісний рівень духовного, політичного, соціального буття.

Ера технічного прогресу – не лише надає можливості, а й створює загрози. Молоде покоління втрачає інтерес до книжок, замінюючи їх телебаченням, комп'ютерами, мобільними телефонами, планшетами. Щоб залучити молодь до бібліотеки, фахівці повинні бути активними і креативними.

Чого прагнуть молоді читачі і як бібліотека може задовольнити їх потреби? Які мотиви читання молоді та яким книгам надається перевага? Що приваблює у бібліотеці та які пропозиції читачів щодо покращення її роботи?

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

Відповіді на ці та інші запитання були отримані під час соціологічного дослідження «Публічні бібліотеки Києва очима молоді», проведеного Публічною бібліотекою ім. Лесі Українки м. Києва.

Актуальність теми зумовлена необхідністю довести, що задоволення інформаційних потреб читачів молодого віку залежить від багатьох чинників: формування та організації бібліотечних фондів, повноти та якості послуг книгозбірні, якості та комфортності обслуговування читачів.

Мета дослідження: визначення ролі бібліотеки у житті молоді та вивчення її думки про бібліотечно-інформаційні послуги; розширення уявлень про соціальні характеристики читачів цього віку, мотиви їхніх звернень до бібліотеки; визначення шляхів удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування; вивчення якості, комфортності обслуговування; оцінка роботи бібліотеки, а також окреслення пріоритетів її розвитку в майбутньому.

Завдання дослідження:

- проаналізувати частоту та мотиви звернення молоді до бібліотеки;
- провести моніторинг послуг книгозбірні, якості та комфортності обслуговування за різними показниками;
- проаналізувати те, як читачі оцінюють роботу бібліотеки;
- вивчити зауваження та пропозиції читачів щодо покращення роботи книгозбірні.

Учасники дослідження – десять ЦБС та Публічна бібліотека ім. Лесі Українки м. Києва.

Метод дослідження – анкетне опитування.

Дослідження проводилося в жовтні-грудні 2016 р. Анкета, розроблена працівниками науково-методичного відділу, вміщувала 16 питань: 13 закритих (із варіантами відповідей), 2 відкритих, 1 статусно-кваліфікаційне.

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

Загалом в анкетуванні брали участь 272 читачі віком до 35 років.

Аналіз складу читачів за освітою показує, що 40 % респондентів мали вищу освіту, 28 % незакінчену вищу, 20 % навчалися в школі, 10 % опитаних отримали середню спеціальну освіту і лише 2 % середню.

Найбільшу частку опитаних (майже половину – 46 %) склали читачі віком 26-35 років, а найменшу (22 %) – читачі віком 14-17 років.

Серед опитаних читачів молодого віку переважають жінки, які втричі активніше (76 %), ніж чоловіки (24 %), відвідують бібліотеки м. Києва.

Щодо періодичності відвідування бібліотеки можна відзначити наступне: половина респондентів відвідує бібліотеки щомісяця, 30 % – щотижня, 12 % – кілька разів на рік. 9 % читачів вказали інший варіант: п'ятеро з них вперше відвідали бібліотеку, троє відвідує її двічі на місяць, шестеро – тільки за потребою, а дев'ять читачів вказали, що ходять до бібліотеки щодня.

Показовим є й *читацький стаж*: максимальна кількість респондентів молодого віку відвідують бібліотеку 2-5 років (34 %), майже порівну (20 і 21 % відповідно) – понад 10 і 6-10 років. Зважаючи на те, що 22 % опитаних були школярами 14-17 років, чверть респондентів відвідують книгозбірні менше року.

На питання «*Послугами яких бібліотек, крім нашої, Ви користуєтесь?*» респонденти найчастіше вказували інші бібліотеки своєї ЦБС (73) та бібліотеки навчальних закладів (41). Окрім зазначених вказувалися ще такі бібліотеки, як НБУ ім. Ярослава Мудрого (9), НБУ ім. Вернадського (8), ПБ ім. Лесі Українки м. Києва (5), ДБУ для юнацтва та ДНПБУ ім. В. Сухомлинського (по 3).

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

Серед мотивів відвідування бібліотеки основними є: пошук літератури за темою (31 %) та цілеспрямоване звернення до конкретного документа (25 %). Ознайомлення з новою літературою переважає у 17 % опитаних, скористатися Інтернетом хочуть 14 % респондентів, а в 11 % переважає бажання відвідувати бібліотечні заходи. 2 % користувачів визначили свої, не менш важливі варіанти мотивів відвідування бібліотеки: можливість почитати у спокої, позитивна атмосфера та можливість спілкування.

Що приваблює в бібліотеці сучасного читача? Відповіді респондентів показали, що в час стрімкого науково-технічного прогресу все ж таки найбільше цінуються позитивні людські якості: доброзичливість бібліотекаря посіла перше місце серед усіх варіантів відповідей (21 %). Майже однакову оцінку отримали такі чинники, як доступ до всіх видів носіїв інформації (16 %) і універсальність фонду (15 %). Наявність Інтернету в бібліотеці приваблює на 2 % менше респондентів (12 %), ніж зручний графік роботи (14 %). На індивідуальне відокремлене місце та наявність зон відпочинку вказали, відповідно, 6 і 5 % опитаних. Наявність у бібліотеці таких технічних засобів, як ксерокс, сканер, принтер цікавить 4 % користувачів, а електронний каталог та довідковий апарат – лише по 3 %. Хоча відкритий варіант «інше» обрав тільки 1 % опитаних, їх відповіді виявилися не менш цікавими: чотирьох респондентів приваблює те, що бібліотека, яку вони відвідують, знаходиться поруч із домом, двох – спокійна атмосфера, а дванадцять люблять чистоту, затишок та запах книг.

Наступне питання анкети було спрямоване на з'ясування мотивів читання досліджуваної вікової категорії. Найважливішим мотивом виявилася потреба розширити загальні знання (24 %), на 2 % менш важливим – потреба в читанні. Важливе значення для респондентів має самоосвіта (18 %), а потреба розширити

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

фахові знання є суттєвою для 10 % читачів. Такі мотиви, як читання, обумовлене навчанням, та необхідність отримати поглиблену інформацію з конкретного питання, зазначили відповідно 13 та 12 % респондентів. Серед мотивів читання вказувалися також хобі та підготовка до ЗНО (по 2 особи).

У дослідженні цікаво було дізнатися, який формат читання обирає молодь – паперову чи електронну книгу. Аналіз наступного питання («*Якій книзі Ви надаєте перевагу?*») дав дещо несподівані результати. Тільки 8 % респондентів у більшості випадків обирають електронну книгу, 2 % не надають відчутної переваги жодному формату. Тим часом 90 % опитаних надають перевагу традиційній друкованій книзі (мабуть, запах книг приваблює не лише 12 користувачів; див. питання «*Що в бібліотеці Вас приваблює?*»). Отже, традиційна книга не здає своїх позицій новітнім технологіям.

Сучасний читач, особливо молодий, є досить вибагливим і вимогливим. Тому бібліотекам необхідно стати справжніми центрами культури, інформації, освіти і особливо дозвілля для різних категорій читачів. Аналіз питання показав, що зустрічі з цікавими людьми користуються у молоді найбільшою популярністю (37 %); значно менше цікавлять юних читачів літературно-музичні вечори (18 %), клуби за інтересами (17 %) та диспути й круглі столи (11 %). Здавалося б, найбільший інтерес у молодого покоління мали викликати інтерактивні форми роботи, проте, віртуальним екскурсіям та інтерактивним іграм надали перевагу лише 7 та 9 % опитаних. П'ятеро респондентів у відкритому варіанті зазначили майстер-класи і тренінги. Тож бібліотечним фахівцям доцільно буде зробити моніторинг тем для проведення таких форм роботи.

Зміни, що відбуваються навколо нас, потребують нових рішень та підходів, індивідуального стилю роботи. Це стосується і бібліотечного простору. Дуже важливо, щоб різні категорії

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

читачів мали у бібліотеці певний простір, який вони могли б вважати власним. Найбільше таку потребу, напевне, відчувають підлітки, яким можна запропонувати взяти участь в удосконаленні дизайну молодіжної зони. Таку можливість було передбачено в питаннях анкети «*Чи підтримуєте Ви ідею створення в бібліотеці молодіжного простору?*» та «*На що потрібно звернути увагу при організації молодіжної зони в бібліотеці?*»

На перше питання цього блоку ствердно відповіли 94 % молодих читачів-респондентів. Що стосується організації молодіжної зони, майже порівну (26 і 25 %) набрали такі ідеї, як цікаві заходи та наявність Інтернету, технічних засобів. Те, що особливе місце в молодіжному просторі має займати література для молоді, вважають 21 % опитаних. Крім того, у відкритому варіанті 8 читачів висловили такі побажання, як систематичне поповнення фонду новинками літератури, літературою сучасних авторів. 15 % респондентів упевнені, що молодіжний простір бібліотеки неможливий без клубів за інтересами, а для 12 % опитаних важливим є оригінальний інтер'єр. Троє респондентів хотіли б, щоб молодіжний простір оснастили кавовим автоматом, а четверо читачів звернули увагу на «збереження старої атмосфери».

У ході дослідження з'ясувався рівень обізнаності читачів щодо *існування платних послуг у бібліотеці*: лише 22 % респондентів відомо про них, а сім опитаних не відповіли на питання. Із додаткових послуг, які читачі готові оплатити (*Якими додатковими послугами бібліотеки Ви б скористалися за помірну плату?*), перше місце (і з досить великим відривом від інших варіантів) посідає ксерокопіювання (29 %). Усі інші платні послуги, що зазначені в анкеті, є майже однаково популярними (10-14 %): сканування – 14 %, можливість пошуку інформації за допомогою комп'ютера – 13 %, складання списків літератури для оформлення

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

рефератів, курсових та дипломних робіт – 12 %, видача книг із читальної зали на «нічний абонемент» і запис інформації на знімний пристрій – 11 %, надання складних довідок – 10 %. Отже, фахівцям необхідно проаналізувати додаткові послуги своєї бібліотеки, щоб зрозуміти, які з них користуються найбільшим попитом, а яких послуг бракує.

При аналізі питання «Яку допомогу бібліотеці могли б надати особисто Ви?» з'ясувалося, що 47 % респондентів готові запропонувати бібліотеці свої ідеї та проекти, 42 % хочуть стати волонтерами бібліотеки. Серед «іншого» можна виділити такі пропозиції: 20 читачів хочуть подарувати бібліотеці книги та журнали (більшість – прочитані, дехто – нові); допомогу в організації та проведенні заходів, у рекламі бібліотеки надали би 5 респондентів, а двоє вказали, що можуть подарувати картини. На жаль, 8 % читачів виявилися байдужими і не відповіли на це питання.

Отже, молоді люди готові стати надійними волонтерами бібліотек, ділитися своїми оригінальними ідеями, бути благодійниками.

Мрія кожного бібліотекаря і призначення кожної бібліотеки – бути необхідними читачам, стати тим «третім місцем» (після дому і роботи), де можна навчатися й професійно вдосконалюватися, відпочивати і спілкуватися з цікавими людьми, прочитати необхідну літературу та скористатися Інтернетом. Для того, щоб дізнатися, у якому напрямку розвиватися бібліотеці, цікаво було проаналізувати думки читачів про позитивні моменти в роботі книгозбірні, яку вони відвідують.

Порівняння відповідей на це питання із відповідями на питання «Що в бібліотеці Вас приваблює?» дозволило виявити відвертість респондентів, адже доброзичлива атмосфера (у попередньому питанні – доброзичливість бібліотекаря) також стала найпопулярнішим варіантом (39 %). Трохи менша частка респондентів (34 %) обрала варіант оперативного, якісного обслуговування,

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

тобто для читачів важливим є професіоналізм бібліотекарів. Універсальний фонд книгозбірні зайняв лише третю позицію (18 %), а впровадження нових форм роботи – четверту (8 %).

Респонденти мали можливість запропонувати і свій варіант відповіді: уважні доброзичливі бібліотекарі приваблюють чотирьох опитаних, цікаві заходи двох, наявність Інтернету і кав'ярні – теж двох.

Отже, фахівцям є чим пишатися – користувачі досить високо оцінюють роботу своїх бібліотек.

Думка користувачів щодо шляхів розвитку бібліотеки дуже важлива для оптимізації функціонування закладу. Наступне питання анкети «*Читацькі пропозиції щодо покращення роботи бібліотеки*» було відкритим, і відповіді на нього умовно можна поділити на 7 блоків:

- *бібліотечні фонди* (31 %): поповнення фонду новою літературою сучасних авторів, придбання більшої кількості книг українською мовою, електронних книг, збільшення передплати, штрих-кодкування літератури;
- *матеріально-технічна база* (25 %): створення більшої кількості комп'ютерних місць, придбання (оновлення) комп'ютерної техніки, модернізація технічного обладнання, наявність Інтернету, електронного каталогу і навіть збільшення зарплати бібліотекарів;
- *усе влаштовує* (12 %);
- *приміщення* (12 %): покращення (осучаснення) інтер'єру, створення зони відпочинку, розширення читальної зали, покращення освітлення, утеплення бібліотеки, організація вільного простору та зали для майстер-класів;
- *заходи* (11 %): дебати, робота літературних клубів, зустрічі з цікавими людьми, кіноперегляди тощо;
- *сервіс* (5 %): удосконалення якості обслуговування,

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

встановлення кавового автомату, безкоштовне сканування та ксерокопіювання, організація послуги «віртуальна довідка»;

- *реклама* (4 %): рекламування послуг бібліотеки, створення її сторінки в соціальних мережах.

Таким чином, пріоритетними виявилися пропозиції щодо бібліотечних фондів та матеріально-технічної бази. Більшість респондентів вважають, що бібліотека повинна розвиватися як комплексний інформаційний, освітній та дозвіллевий центр із поєднанням традиційних та комп'ютерних технологій.

Висновки. Просуваючи книгу і читання, бібліотечні працівники мають постійно вивчати думку читачів про літературу, бібліотеку та її послуги, проводити опитування, соціологічні дослідження. Адже такі думки, зауваження та пропозиції допомагають бібліотеці обирати пріоритетні шляхи розвитку, щоб бути конкурентоздатною на ринку надання інформаційних, культурних, освітніх, дозвіллевих послуг.

У дослідженні, що проводила Публічна бібліотека ім. Лесі Українки, проаналізовано, чи існує криза читання серед молоді, чи відвідує молодь бібліотеку, які бібліотечні послуги користуються найбільшим попитом та яких бракує, яку роль відіграє бібліотека в житті молоді, та рекомендовано, що потрібно робити бібліотекарям, аби підняти престиж читання та підвищити роль бібліотеки у суспільстві.

Зокрема, у процесі дослідження було:

- проаналізовано частоту та мотиви звертання молоді до бібліотеки;
- проведено моніторинг послуг бібліотеки, якості та комфортності обслуговування за різними показниками;
- з'ясовано оцінку роботи бібліотеки користувачами;

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

- розглянуто зауваження та пропозиції читачів щодо покращення роботи бібліотеки.

Можна обґрунтовано стверджувати, що нині бібліотека та читання відіграють важливу роль у житті молоді, але можливості бібліотек не завжди відповідають вимогам користувачів.

Для подолання цієї невідповідності рекомендуємо:

- систематично вивчати запити і потреби молодих читачів такими методами, як бліц-інтерв'ю, міні-опитування, аналіз зошита відгуків читачів, анкетування. Це дозволить бібліотеці визначати пріоритетні шляхи розвитку в напрямку якісного обслуговування цієї категорії читачів, удосконалювати форми й методи роботи;
 - розширювати асортимент бібліотечних послуг (http://metobuks.blogspot.com/p/blog-page_4.html), у т. ч. платних (http://www.slideshare.net/libr_rv/ss-59631851), та підвищувати їхню якість;
 - впроваджувати сучасні форми і методи роботи з молоддю в бібліотеці: майстер-класи, тренінги, коворкінги, навчання іноземним мовам, клуби за інтересами, вікторини, конкурси, ток-шоу, квести тощо;
 - поповнювати бібліотечний фонд новинками літератури і періодичними виданнями, у т. ч. документами на нетрадиційних носіях інформації, електронними виданнями;
 - формувати сприятливі умови для промоції книги та читання серед молоді, адже сьогодні бібліотеки мають виконувати місію культурного посередника між молодим читачем і книгою. Такі форми роботи, як презентації книг, зустрічі з письменниками, тематичні книжкові виставки, виставки нових надходжень, повинні бути невід'ємною частиною діяльності кожної бібліотеки. А якщо ці форми осучаснити та поєднати із нетрадиційними (віртуальні книжкові виставки, книжкові інсталяції, буктрейлери тощо), то читання стане культурною звичкою і радісним заняттям для молоді;

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

- реалізувати просторову концепцію бібліотеки, здійснити дизайн молодіжної зони. Мешканці сучасних міст, особливо молодь, уже не хочуть ходити до бібліотеки «старого формату». Для залучення відвідувачів бібліотека повинна змінити традиційний простір, враховуючи нові потреби читачів, і стати так званим «третім місцем», куди б хотіли і завжди мали змогу прийти не лише мешканці міста, а й туристи, студенти з інших міст. У такому місці зручно проводити ділові зустрічі, майстер-класи, організовувати дозвілля, заняття улюбленим хобі, влаштовувати кіноперегляди, спілкуватись із друзями за чашкою кави чи усамітнитись і попрацювати з ноутбуком, почитати книжку. Щоб модернізувати приміщення бібліотеки, не конче потрібні великі гроші. Іноді достатньо подивитися на бібліотеку... очима молоді;

- займатися фандрейзинговою діяльністю для залучення додаткових коштів на розвиток бібліотеки та надання нових послуг;

- працювати над створенням позитивного іміджу як бібліотеки, так і бібліотечної професії: виробити фірмовий стиль бібліотеки (емблему, слоган, фірмові кольори, дрес-код);

- здійснювати рекламу бібліотеки та бібліотечних послуг, у т. ч. в Інтернеті (на веб-сайті, у блозі, соцмережі), налагоджувати і підтримувати зв'язки із ЗМІ;

- створювати необхідні умови для підвищення фахової кваліфікації бібліотечних працівників, адже велика роль в якісному обслуговуванні читачів відводиться бібліотекарю. Кожен читач, особливо молодий, повинен мати впевненість у тому, що знайде в бібліотеці не тільки цікаву, корисну книжку, але й привітну людину, помічника, висококваліфікованого фахівця, який усіма силами намагатиметься задовольнити його культурні, інформаційні, освітні потреби.

Виникнення нових технологій суттєво змінює спрямованість

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

інтересу читачів до соціокультурних послуг, які вони отримують у бібліотеці. Маючи великий вибір джерел інформації, молодь стає дуже вимогливою, її не задовольняє користування лише традиційними послугами бібліотек. Тому бібліотеки змушені трансформуватись із книгозбірні у культурно-освітній, інформаційний, дозвіллевий центр. Разом із тим, фахівці не повинні забувати, що саме бібліотеки є основними каталізаторами читання молоді. Бо, як показали результати дослідження, роль читання не лише не зменшується, але й підвищується. Звичайно, плине час, змінюються технології, змінюється і формат читання. І, мабуть, не важливо, у якому форматі читати, друкованому чи електронному, головне – що винести для себе із прочитаного.

Бібліотекарі повинні пам'ятати, що головне завдання бібліотеки – не залучати якомога більше користувачів, а більш якісно та оперативно задовольняти їхні запити і потреби, надавати саме ті послуги, які їх цікавлять і головне – навчитися дивитися на бібліотеку та свою роботу очима користувача.

Додаток

АНКЕТА*

«ПУБЛІЧНІ БІБЛІОТЕКИ КИЄВА ОЧИМА МОЛОДІ»

Шановні користувачі! Публічна бібліотека ім. Лесі Українки проводить соціологічне дослідження з метою визначення ролі бібліотеки в житті молоді.

У разі Вашої згоди з конкретним варіантом відповіді позначте його, а на відкриті запитання дайте свій варіант відповіді.

Ваші відповіді будуть узагальнені і сприятимуть розвитку послуг та покращенню роботи бібліотек у цілому.

1. Як часто Ви відвідуєте нашу бібліотеку?

щотижня

щомісяця

кілька разів на рік

Ваш варіант _____

2. Протягом якого часу Ви користуєтеся послугами нашої бібліотеки?

до року

2-5 років

6-10 років

понад 10 років

3. Послугами яких бібліотек, крім нашої, Ви ще користуєтесь?

Ваша відповідь: _____

4. У бібліотеці Вам найчастіше необхідно:

знайти конкретний документ (книгу, статтю тощо)

знайти літературу за темою

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

ознайомитися з новою літературою
скористатися Інтернетом
відвідати бібліотечні заходи
інше (напишіть) _____

5. У бібліотеці Вас приваблює:

універсальний фонд
доступ до всіх видів носіїв інформації (книги, журнали,
електронні носії)
наявність електронного каталогу
довідковий апарат
наявність ксерокса, сканера, принтера
наявність Інтернету
індивідуальне, відокремлене місце
зручний графік роботи
доброзичливість бібліотекаря
наявність зон відпочинку
інше (напишіть) _____

6. Ваші мотиви читання:

потреба розширити загальні знання
потреба розширити знання за спеціальністю
потреба отримати поглиблену інформацію з конкретного
питання
читання, зумовлене навчанням
самоосвіта
потреба в читанні
інше (напишіть) _____

7. Якій книзі Ви надаєте перевагу при читанні?

друкованій
електронній

8. Які форми дозвілленої роботи в бібліотеці найбільш привабливі для Вас?

інтерактивні ігри, конкурси, вікторини
віртуальні екскурсії
літературно-музичні вечори
зустрічі з цікавими людьми
диспути, круглі столи
клуби за інтересами
інше (напишіть) _____

9. Чи підтримуєте Ви ідею створення у бібліотеці молодіжного простору?

так
ні

10. На що потрібно звернути особливу увагу при організації «молодіжної зони» в бібліотеці?

оригінальний інтер'єр
наявність Інтернету, технічних засобів
література для молоді
цікаві заходи
клуби за інтересами
інше (напишіть) _____

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

11. Чи знаєте Ви про додаткові платні послуги в бібліотеці?

так

ні

12. Якими додатковими послугами бібліотеки Ви б скористалися за помірну плату:

ксерокопіювання

видача книг з читальної зали на «нічний абонемент»

запис інформації на диск чи флешку

сканування

можливість пошуку інформації за допомогою комп'ютера

складання списків літератури для рефератів, курсових та

дипломних робіт

надання складних тематичних довідок

13. Яку допомогу бібліотеці могли б надати особисто Ви? волонтерська ініціатива

ідеї, проекти

інше (напишіть) _____

14. Що позитивного Ви можете відзначити в роботі нашої бібліотеки?

доброзичлива атмосфера

оперативне, якісне обслуговування

універсальний фонд

впровадження нових форм роботи

інше (напишіть) _____

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

15. Ваші пропозиції щодо покращення роботи бібліотеки?

Ваша відповідь _____

16. Повідомте, будь ласка, деякі відомості про себе:

Ваша стаття:

чол.

жін.

Ваш вік:

14-17 років

18-25 років

26-35 років

Ваша освіта:

навчаюсь у школі

середня

середня спеціальна

незакінчена вища

вища

З автором можна зв'язатися:

e-mail: odudok.lib@gmail.com

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗНАЧЕННЯ

**(Звіт про Всеукраїнське анкетування
до 150-річчя від дня народження М. Грушевського)**

Максим Красій,
провідний бібліотекар
Державної бібліотеки України для юнацтва

Анкетування «Михайло Грушевський – український історик європейського значення» проводилося в липні-вересні 2016 р. Державною бібліотекою України для юнацтва та мережею юнацьких бібліотек України. Спільними зусиллями було опитано 14189 респондентів з 21 області (59 % жіночої статі та 41 % чоловічої). У таблиці наведено кількість опитаних респондентів за областями

1. Одеська	4942
2. Кіровоградська	2404
3. Дніпропетровська	1708
4. Закарпатська	852
5. Херсонська	783
6. Вінницька	708
7. Чернівецька	495
8. Миколаївська	486
9. Івано-Франківська	428

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

10. Тернопільська	240
11. Волинська	200
12. Рівненська	200
13. Київ	191
14. Житомирська	150
15. Київська	127
16. Запорізька	111
17. Харківська	105
18. Хмельницька	100
19. Сумська	55
20. Полтавська	50
21. Черкаська	45
Усього	14189

У наступних таблицях представлені дані про вік та місце проживання респондентів.

Вік (років)	Частка (%)	Місце проживання	Частка (%)
10-14	13	місто	53
15-19	25	село	34
20-24	29	с/мт	13
25-35	33		
Усього	100	Усього	100

Питання 1. Чи знайомі Ви з біографією М. С. Грушевського?

Більшість респондентів (91%) знайомі з біографією М. С. Грушевського і лише 9 % незнайомі.

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

Питання 2. Як Ви про неї дізналися?

Найчастіше з біографією Грушевського молодь знайомилася ще в юному віці, під час навчання в школі чи ліцеї. Такий варіант відповіді обрали 40 % респондентів. Набагато менше (12 %) ознайомилися з нею у більш зрілому віці, під час навчання у ВНЗ чи коледжі. 26 % дізналися про біографію історика в бібліотеці, 14 % знайшли та прочитали інформацію про неї в Інтернеті, 3 % довідалися про життєвий та творчий шлях Грушевського від рідних чи друзів, 2 % обрали варіант «інше». Не відповіли на питання 3 % учасників.

Питання 3. Ваше ставлення до постаті М. С. Грушевського?

71 % із тих, хто відповів на це запитання (5 % учасників, які не відповіли на нього, при цьому не враховувалися), ставиться до постаті М. С. Грушевського позитивно, 19 % нейтрально, а 10 % – негативно.

Варіанти відповідей	Частка (%)
під час навчання в школі/ліцеї	40
під час навчання у ВНЗ/коледжі	12
у бібліотеці	26
з Інтернету	14
у колі сім'ї / друзів	3
інше	2
не відповіли	3
Усього	100

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

Питання 4. Чи можете Ви вказати дату народження М. С. Грушевського?

Більшість респондентів (64 %) без вагань вказали повну дату народження М. С. Грушевського, 31 % не змогли зробити цього, а 5 % не відповіли на питання.

Питання 5. Чи знаєте Ви, у якому місті народився Михайло Грушевський?

Це запитання теж виявилось не надто складним для респондентів: 69 % дали правильну відповідь – місто Хелм. 12 % щиро визнали що не знають відповіді. У свою чергу, 17 % намагалися відповісти навмання і обрали неправильний варіант, а 2 % не відповіли на питання взагалі.

Варіанти відповідей	Частка (%)
Тіфліс	2
Москва	1
Хелм	69
Київ	14
на жаль, не знаю	12
не відповіли	2
Усього	100

Питання 6. Хто був учителем М. Грушевського?

Респонденти знов показали, що добре знають біографію М. С. Грушевського. 66 % змогли дати вірну відповідь (Володимир Антонович) на досить складне питання. 28 % не знають правильної відповіді. На цей раз спробували відповісти навмання та обрали невірну відповідь 4%, а не відповіли на питання 2 % учасників.

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

Варіанти відповідей	Частка (%)
Микола Аркас	1
Дмитро Бантиш-Каменський	2
Володимир Антонович	66
Михайло Максимович	1
на жаль, не знаю	28
Не відповіли	2
Усього	100

Питання 7. У якому університеті викладав М. Грушевський до Першої світової війни?

Це відкрите питання було ще більш складним, ніж два попередніх. Респонденти мали самі вказувати варіанти відповідей. І хоча частка правильних відповідей трохи знизилась, але вона все одно перевищує 50 %. 52 % зазначили, що М. Грушевський викладав у Львівському університеті. 34 % дали неправильні відповіді, причому 22 % назвали Київський університет. 9 % не знають або не пам'ятають правильної відповіді, а 5% не відповіли на питання.

Варіанти відповідей	Частка (%)
у Львівському університеті	52
у Київському університеті	22
не знаю / не пам'ятаю	9
інші варіанти	12
не відповіли	5
Усього	100

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

Питання 8. Вкажіть основні напрямки його роботи, які Ви знаєте.

На це питання дали відповідь 81 % респондентів, причому в 50 % вона була правильною. Найпопулярнішими виявилися такі варіанти: 1) історична діяльність; 2) суспільно-політична діяльність; 3) викладацька діяльність; 4) письменницька діяльність; 5) дослідницька діяльність.

Питання 9. Вкажіть відомі Вам твори вченого.

Найпопулярніші з різноманітних відповідей на вказане питання наводяться в таблиці:

Відповіді респондентів

- «Всесвітня історія»
- «Історія України»
- «Історія України-Руси»
- «Історія української літератури»
- «Ілюстрована історія України»
- «Нарис з історії українського народу»
- «Хто такі українці і чого вони хочуть»
- «З історії релігійної думки на Україні»
- «На порозі нової України»
- «Про батька козацького Богдана Хмельницького»
- «Як жив український народ».

Питання 10. Чи вважаєте Ви Михайла Грушевського патріотом України?

93 % респондентів підтвердили, що М. С. Грушевський був патріотом України, 4 % не погодилися з цим, а 3 % не відповіли.

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

Питання 11. Чи потрібні зараз Україні такі люди, як Михайло Грушевський?

Кількість опитаних, які визнають потрібними Україні людей, схожих на М. С. Грушевського, трохи поступилася числу учасників, котрі вважають його патріотом (87 %). При цьому 7 % не бачать необхідності в таких людях, а 6 % проігнорували питання.

Питання 12. Чим саме подібні люди могли б допомогти нашій країні?

Відповіді респондентів

- бути зразком відданості та патріотизму для молодих людей;
- виховувати молодих людей національно свідомими патріотами;
- об'єднати і примирити український народ;
- активізувати національний рух;
- посилити роль української культури, історії та науки в розбудові держави й припинити війни в Україні;
- висувати розумні ідеї та давати дієві поради владі щодо побудови нової незалежної держави;
- встановити справедливість та навчити можновладців жити по совісті і працювати заради громади;
- надавати поради та пропозиції щодо збереження територіальної цілісності Української держави;
- дбати про суверенітет, незалежність та цілісність держави, сприяти її політичному і економічному розвитку;
- допомогти подолати економічну і політичну кризи, стабілізувати економічне та політичне становище України.

Висновки. З упевненістю можна сказати, що молодь добре знає про життєвий та творчий шлях Михайла Сергійовича Грушевського. Дослідження свідчить, що ця видатна постать добре

СОЦІОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ

відома переважній більшості (91 %) юних українців. Знайомство з його особистістю відбувається головним чином у школі і в бібліотеці.

Юнацтво знає біографію М. С. Грушевського досить глибоко: 64 % респондентів змогли вказати точну дату народження Михайла Сергійовича. 66 % правильно визначили його вчителя, 52 % – університет, у якому він викладав, 50 % – напрями роботи вченого та його головні твори.

У цілому респонденти позитивно ставляться до постаті М. С. Грушевського, вважають його патріотом українського народу, впевнені, що саме такі люди, як Михайло Сергійович, зараз потрібні Україні.

З автором можна зв'язатися:

e-mail: mak_coffe@bigmir.net)

МАНДРИ В ПОШУКАХ УКРАЇНИ

Олена Кісельова,

завідувач науково-методичного відділу
Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва
ім. Є. Маланюка

*Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва віднині
носить ім'я Євгена Маланюка.*

Щиро вітаємо колег!

Кіровоградська земля народила багатьох письменників, які не тільки збагатили українську літературу, але й вивели її на світові обрії. Один із них – Євген Маланюк.

Як поет глибокої думки й вольової напруги, літературознавець, історіософ, культуролог, справжній патріот, Маланюк зумів знайти довершений самовираз власного внутрішнього світу. Йому неймовірно поталанило на дослідників і шанувальників. Він насправді потужно повернувся на Батьківщину своїми поезіями, есе, статтями, публіцистичними працями.

Навіть серед класиків української літератури мало хто має стільки метафоричних «імен», як Євген Маланюк. Він – Боян Степової Еллади, Залізних імператор строф, Князь Духу, Кривавих шляхів апостол...

Євген Маланюк був «завжди – проти течій», вів «когорти» своїх віршів «в обличчя творчих катастроф». Його ненавиділа і боялася

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

радянська влада. Він не мав легких стосунків із середовищем української діаспори в Америці. Повернувшись своїми творами в Україну на початку Незалежності, Маланюк став нашим непримиренно критичним сучасником. Читачам залишається лише долучитися до творчої спадщини одного з найбільших українських митців ХХ століття.

2 лютого минуло 120 років від дня народження Євгена Маланюка. До цієї дати Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва ініціювала ряд заходів: обласний Тиждень поетичного читання «Мандри в пошуках України», літературні варіації «Україна – муза болю, гніву, боротьби», літературно-поетичний вечір «Євген Маланюк – поет національного болю, гніву, боротьби». Шанувальники поетичного слова неодноразово мали поринути в творчість поета та якнайкраще збагнути велич постаті Євгена Маланюка, його талант та бажання змінити на краще цей світ.

У рамках обласного Тижня поетичного читання «Мандри в пошуках України» (26 січня - 2 лютого) у більш ніж 200 бібліотечних закладах Кіровоградщини проведено понад 250 літературно-мистецьких закладів, організовано 200 книжкових виставок та тематичних полиць.

Найактивніше виявили себе бібліотеки Кіровоградської, Олександрійської, Знам'янської, Світловодської міських ЦБС, Гайворонської, Олександрійської, Благовіщенської (колишньої Ульяновської), Новгородківської, Знам'янської, Вільшанської, Компаніївської районних ЦБС, Олександрівського, Кіровоградського, Голованівського, Долинського, Добровеличківського, Новомиргородського, Світловодського районів та Новоукраїнської об'єднаної територіальної громади.

З метою привернення уваги підростаючого покоління до поетичної спадщини Є. Маланюка проводилися різноманітні

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

заходи: літературно-краєзнавче перехрестя «Читаємо Євгена Маланюка» (Кіровоградська РБ для дорослих і дітей), літературна година «Туга за рідною землею в ліриці Євгена Маланюка», зустріч за круглим столом «Велич особистості» (Вільненська сільська бібліотека Кіровоградського району), поетичні читання «Співець степової Еллади», поетична стежина «На крилах поезії Євгена Маланюка» (Солгутівська, Могильненська сільська бібліотека-філія Гайворонської ЦБС), літературний марафон «Невідомий Є. Маланюк» (Вільшанська ЦБС) та ін.

Головні урочистості відбулися у день народження ювіляра на його рідній землі. Постать Євгена Маланюка є гордістю та обличчям Новоархангельська. На мітинг пам'яті до монумента поета прийшли керівництво району, представники районної та селищної рад, викладачі, учнівська та студентська молодь, письменники, музиканти та ін. Пам'ять митця було вшановано покладанням квітів до підніжжя монументу, промовами, читанням віршів.

Учасники мітингу також завітали до районної бібліотеки, у якій було проведено літературну мандрівку «Розтоптані пелюстки долі Євгена Маланюка». Бібліотекарі познайомили присутніх з творчим доробком письменника, цікавими та маловідомими фактами його життя. Про сповнений непростих перипетій шлях відомого земляка розповів працівник Новоархангельського краєзнавчого музею В. Шимченко. Учні Новоархангельського навчально-виховного комплексу та ПТУ №30 прочитали поезії «Під чужим небом», «Біографія», «Вічне», «Ноктюрн» та ін. Глибоке враження на аудиторію справили відеоролик Новоархангельської районної бібліотеки «Слово про Євгена Маланюка» та вірш місцевого поета А. Загравенка, присвячений Євгену Маланюку.

Змістовними заходами відзначили річницю письменника і в бібліотеках м. Олександрії. У поетичній вітальні «Струни серця»,

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

яка працює в центральній бібліотеці Олександрійської міської ЦБС, відбулося засідання, присвячене ювілею письменника. Бібліотекарі розповіли про нелегку долю Євгена Маланюка, підкреслили найвизначніші події в його житті – еміграції, яких поет пережив аж три... Ведучі розкрили тему ставлення Маланюка до Батьківщини, його стосунків з Наталією Ливицькою-Холодною, яка знехтувала його почуттями, з його другою дружиною – Богумилою Савицькою, – від якої мусив їхати «...на Захід...», тікаючи від вірної смерті. Юнаки та дівчата емоційно читали оригінальні твори, неперевершені переклади світової поезії, мрії-роздуми про Україну й українську культуру, які Маланюк залишив у спадок нащадкам.

На завершення зустрічі місцева поетеса Л. Маруфі прочитала написані нею під впливом почутого поетичні рядки, присвячені поетові:

*Стилет на стилос він змінив,
Пронизливе, нестримне слово,
Писалось серцем на розрив,
Роз'ятрювало душу знову.*

Поетичний альбом «Євген Маланюк – поет європейського інтелектуалізму» допоміг юним олександрійцям здійснити подорож сторінками життєвої саги Євгена Маланюка. Учасники заходу пройнялися особливим настроєм, палкою вірою в те, що майбутнє України залежить від кожного з нас. Декламуючи вірші поета «Батьківщині», «Беатріче», «Ностальгія», «Напис на книзі віршів» та ін., вони впевнилися, що можна по-різному ставитися до ідейних переконань поета, але не можна не знати його добробку, що в наш час є дуже актуальним. Яскравим доповненням розповіді ведучих були відеосюжети «Сторінки біографії», «Доба визвольних змагань», «Літературний розвиток Є. Маланюка», «Кохання поета», «Період еміграції», «Підсумок життя і творчості».

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Справжніми поціновувачами поезій ювіляра виявили себе читачі бібліотеки-філії № 8 для юнацтва Олександрійської міської ЦБС. Під час літературно-краєзнавчого бенефісу «Євген Маланюк – не поет, бо це ж до болю мало...» молоді поети з літературного клубу «Джерельце» й учнівська молодь міста переглядали відеосюжети про життя та творчість Маланюка. Розповіді про його кохання перепліталися з інтимною лірикою, піснями, власними віршами членів клубу.

Відшукати ключі до розуміння ідейно-естетичних шукань і образів видатного земляка намагалися бібліотекарі і читачі бібліотеки-філії № 3 цієї ж ЦБС у рамках поетичної години «Все чути. Всім палать. Єдиним болем бути...». Особливий акцент теж було зроблено на інтимній ліриці. Бо не тільки «залізні строфи» створював Є. Маланюк. Любовна лірика поета вражає образністю та глибиною почуттів. У всіх творах відчувається неперевершений власний, оригінальний авторський стиль, драматичне розгортання переживань ліричного героя.

Не залишили поза увагою ювілей поета-земляка фахівці Олександрійської районної ЦБС. Бібліотекар і читачі Добронадіївської сільської бібліотеки-філії разом перегорнули сторінки усного журналу «На перехресті слова розіп'ятий...». Познайомившись зі змістом сторінок журналу «Ранні роки», «Доба визвольних змагань», «Чехословацький період», «Варшавський період», «Німецький період», «Американський період», «Творча спадщина», «Пам'ять», учасники заходу побачили, як гостро Євген Маланюк відчував минуле і сучасність. Вірші, що звучали з вуст молодих виконавців – А. та В. Трикозенко, А. Шетилі, С. Якимчук, О. Єфімова – були живими, відкритими, мужніми і чуттєвими.

Цикл ювілейних заходів, організованих бібліотекарями міста Світловодська та Світловодського району до 120-річчя

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

від дня народження Євгена Маланюка, дозволив численним шанувальникам поезії ознайомитися з багатограним талантом геніального поета, по-новому зрозуміти художню цінність його літературної спадщини.

Літературна експедиція «Як перший пелюсток весни», що проходила в читальній залі центральної міської бібліотеки Світловодської ЦБС, також познайомила старшокласників з інтимною лірикою поета. Бібліотекарі розповіли про історію написання деяких ліричних творів Євгена Маланюка, що виникли під впливом як коротких захоплень, так і справжнього кохання. Учасники експедиції декламували найкращі ліричні твори Маланюка: «І завше сниться: липень, сад, кущі...», «Як перший пелюсток весни...», «Одна пісня» тощо. Вони відчували в цих віршах прагнення любові, душевної близькості та побачили постать людини сильної, палкої, справедливої у житті особистому і громадянському, без перебільшення, геніальної у творчості...

Почесною гостею заходу стала відома поетеса із м. Світловодська – Лідія Лаврик. Щирим словом і мудрою порадою вона закликала старшокласників читати поезію Є. Маланюка та вивчати його багату й цікаву спадщину.

Неординарний захід «Поет абстрактів і контрастів Євген Маланюк» відбувся в бібліотеці-філії № 7 Світловодської міської ЦБС. Розглядалися відображені в його творчості: боротьби за національне і соціальне відродження України, за її державність; біль з приводу втрачених політичних здобутків 1917–1920 рр. Молодь читала твори поета, дискутувала та висловлювала власні міркування щодо актуальності.

Які б вірші не лунали цього дня в стінах бібліотеки, у кожному їхньому рядку незримо була присутня Україна, рідний степовий край; звучала віра у відродження нації і держави.

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

У творчій співпраці з освітніми закладами відзначили ювілей Є. Маланюка бібліотеки Світловодського району. У тісній співпраці районної бібліотеки, районного будинку культури і Світловодської «Просвіти» ім. Т. Шевченка відбувся конкурс читців поезії Євгена Маланюка «Як в нації вождя нема, тоді вожді її – поети». Бібліотекарі Золотарівської та Микільської сільських бібліотек спільно з педагогами Микільської ЗОШ провели поетичну мандрівку «Я закохавсь в гучних віках, я волю полюбив державну...», Нагірнянська сільська бібліотека разом із Подорожнянською ЗОШ організували виховну годину «Мої роздуми над лірикою Є. Маланюка».

Чудову виставку малюнків талановитих дітей і молоді «Євген Маланюк: далекий, проте свій» презентували в Павлівській сільській бібліотеці. На ній було представлено портрети Євгена Маланюка, а також малюнки за творами автора.

Упродовж Тижня поетичного читання бібліотеки Голованівського району стали майданчиками проведення книжкових подорожей творчістю одного із найталановитіших поетів української діаспори.

У Голованівській районній бібліотеці для дорослих ім. С. Шеврякова було проведено біографічну подорож «Євген Маланюк – цікаві факти». Присутні відчули атмосферу, що сприяла розвитку таланту, формуванню внутрішнього світу особистості поета, зрозуміли його творчі задуми.

Головною ідеєю поезії Є. Маланюка була ідея української державності. Саме про це йшлося на читацько-глядацькій конференції «Поет української державності» в районній бібліотеці для дорослих, учасниками якої стали спеціалісти служби у справах сім'ї, дітей та молоді, учнівська молодь, молоді працівники відділу освіти Голованівської РДА, працююча молодь підприємств та організацій селища. Учасники конференції читали вірші, висловлювали свої

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

думки з приводу поезій Маланюка. Позитивний відгук у читацькій аудиторії викликав виступ юриста І. Власюка. Багатьох присутніх підкорила щирість його читацьких вражень, конкретність зауважень щодо вірша «Знаю медом сонця, ой Ладю». Захід був емоційним, видовищним, читали вибрані твори, обговорювали думки про прочитане. Це сприяло вихованню патріотичних почуттів, любові до України, бажання читати і пізнавати світ поезії.

Новгородківська центральна районна бібліотека, окрім проведення різноманітних заходів, виготовила інформаційний бюлетень «Поет своєї епохи», інформаційні листівки та буклет «Лауреати обласної премії ім. Є. Маланюка». Разом із бібліотекарями учнівська молодь читала вірші письменника з різних носіїв інформації: книг, мобільних телефонів, періодичних видань. Вразили слухачів поезії «Під чужим небом», «Вічне», «Думи», «Війна», «Земна Мадонна», «Шевченко», «В літаку», «Возмездіє», «Вчора», «Рік 1942», «Романс», «Сни», «Сонет гніву і ганьби» та ін.

Творчі і відповідальні працівники бібліотек Новомиргородського району також підтримали літературну подію цікавими і змістовними заходами. У міських, селищній, сільських бібліотеках пройшли літературно-мистецькі свята, поетичні марафони, створювалися літературні портрети, поетичні калейдоскопи, календарі, відеопрезентації. Так, міська бібліотека організувала поетичний калейдоскоп «Поет своєї епохи», центральна районна бібліотека представила читачам бібліодайджест «Кривавих шляхів апостол», літературне досьє «Є. Маланюк: ідеал української готики», літературно-поетичний акорд «Як в нації вождів нема, тоді вожді її – поети...», відкритий перегляд літератури «Безсмертна спадщина Є. Маланюка» у рамках поетичного марафону «Творча майстерня Є. Маланюка». Марафон став результатом продуктивного поєднання ідей фахівців районної книгозбірні, досвіду

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

вчителів-філологів навчальних закладів селища, творчості представників літературно-мистецького об'єднання «Вись» та щирого бажання учнівської молоді долучитися до свята. Його розпочали учні ЗОШ № 1, активно продовжила молодь ЗОШ № 3, у ньому брали участь школярі спецшколи-інтернату Інституту підготовки кадрів, Златопільської гімназії, читачі і бібліотекарі міської бібліотеки, працівники районного та міського будинків культури, фахівці аптечного закладу «Чесна аптека» та інші громадяни. Цей марафон переконав, що Маланюк – поет сьогодення, як ніколи модний, актуальний. І якщо на його початку бібліотекарі хвилювалися, чи буде «доросла» філософська лірика зрозумілою юним читачам, то вже в перші дні стало ясно, що поезія учням до вподоби. Організатори марафону переконані, що атмосфера, дух Маланюківського свята залишаться в пам'яті учасників надовго. А слова «Лицаря духу» стануть настановою для всіх українців:

*...кожен оглянеться і зрозуміє,
Що ця хата, цей шлях, цей обрій –
це Мати-Земля,
Що її ображати ніхто не сміє –
Ні каган, ні король, ні мешканець Кремля.*

Своєрідний дайджест «Євген Маланюк: шлях емігранта, творчість патріота» підготували для юних читачів працівники бібліотеки для юнацтва Знаменської міської ЦБС. До участі в заході бібліотекарі запросили місцевого письменника – О. Архангельського, лауреата обласної літературної премії ім. Є. Маланюка в номінації «Поезія» за книгу перекладів поезій Євгена Маланюка «Єдиним сном, єдиним бодем...» (2013 р.).

У своїй розповіді Олександр Дмитрович розповів про вищезгадане видання, що стало оригінальним проектом, спрямованим на поширення серед читацької аудиторії ідей і мистецького

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

духу творів видатного культурного і політичного діяча другої хвилі української еміграції. Разом з поезіями Є. Маланюка автор книги представив літературні переклади його творів російською мовою. Він звернув увагу на графіку художника А. Надєждіна за мотивами поезій Є. Маланюка, які стали органічним доповненням книги.

На згадку про зустріч поет-земляк подарував бібліотеці збірку поезій Є. Маланюка «Єдиним сном, єдиним бодем...».

Родзинками в Кіровоградській міській ЦБС стали: поетичний батл із найкращого читання поезії Євгена Маланюка в бібліотеці-філії № 9, поетичний етюд «Закрутило життя карусель», який провели бібліотекарі філії № 19, та засідання юнацького клубу «Ключ» у бібліотеці-філії № 2. Заходи відбулися у незвичному форматі. Поетичний етюд дав читачам можливість послухати поезію Євгена Маланюка «Один вечір» різними мовами: англійською, російською, німецькою та білоруською. Щоб втілити в життя задум, була проведена велика підготовча робота: до перекладу вірша бібліотекарі долучили спеціалістів та талановитих підлітків-читачів. Близько тижня перекладачі працювали над текстом. Так, англійською поетичний переклад вірша зробив викладач мовної студії «WOW! English», німецькою – переклала вчитель іноземних мов гімназії № 31, російською мовою переклад адаптував кандидат філологічних наук і над білоруським перекладом працювала поетеса з Білорусії.

Динамічно і захопливо пройшли змагання в поетичному батлі «Нетлінний вогонь слова Євгена Маланюка. Кожен із учасників батла за дві хвилини мав презентувати улюблений твір поета. Молодь неймовірно щиро та вдало показала своє бачення творчості ювіляра, самовиразилася за допомогою віршованого слова, показала красу та співучість поезії Євгена Маланюка. Вибирали найкращих читців за оплесками глядачів.

Святково відбулося засідання юнацького клубу «Ключ» у

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

бібліотеці-філії № 2 Кіровоградської міської ЦБС. Юні шанувальники познайомилися з чудовою любовною лірикою письменника та історією її створення під час літературного екскурсу «І ніч пливла безшумним пароплавом...». Поціновувачі поезії із задоволенням виконували твори витонченого лірика біля книжкової виставки «Євген Маланюк – самобутній митець української діаспори».

Підтримали Тиждень поетичного читання і бібліотеки Маловисківського району. З цієї нагоди для читачів проведено поетичний марафон «Мій ярий крик, мій біль тужавий...», літературну стежину «Творчість Євгена Маланюка – симфонія історії українського народу», голосні читання «Завжди – проти течій». На базі районної бібліотеки, спільно з районним координаційним центром національно-патріотичного виховання дітей та молоді, організовано виставку творчих робіт учнівської молоді «Земна мадонна» за мотивами творчості автора. На ній було представлено найкращі роботи, у яких молодь відобразила головні образи патріотичних поезій.

З нагоди 120-ї річниці від дня народження Євгена Маланюка Кіровоградська обласна бібліотека для юнацтва спільно з її інформаційним партнером – обласним радіо «Скіфія-центр» – Кіровоградської філії Національної телерадіокомпанії України реалізувала літературно-краєзнавчий проект «Україна – муза болю, гніву, боротьби». У рамках проекту для слухачів обласного радіо було створено цикл радіопрограм, у яких розповідалося про особисті трагедії і творчі здобутки українця, змушеного весь час жити на чужині. Зокрема, у програмі «Це моя Україна» бібліотекарі радили слухачам найкращі збірки творів письменника та книги науковців, які досліджували його творчість: збірку «Єдиним сном, єдиним болем...», упорядником якої виступив кіровоградський письменник О. Архангельський, книгу Л. Куценка

ЛІТЕРАТУРНІ РОЗВІДКИ. ПРЕЗЕНТАЦІЇ

«Євген Маланюк: дорогами втрат і сподівань» і збірку «25 поетів української діаспори» за редакцією М. Слабошпицького. Євген Маланюк – мужній і вольовий автор вогненних інвектив, «залізних імператор строф» – представлений у ній пронизливою інтимною лірикою останніх років його життя.

Усі випуски радіопрограм супроводжувалися поезіями ювіляра у виконанні найкращих юних декламаторів Кіровоградщини – учасників обласного Тижня поетичного читання «Мандри в пошуках України».

Завдяки таким заходам співець Степової Еллади – Євген Маланюк повертається в Україну, про яку марив на чужині і вірним сином якої завжди був. Повертається своїми творами, які дають нашим серцям і розуму естетичну насолоду.

З автором можна зв'язатися:

e-mail: oub@lib.kr.ua

ФОРМУЄМО ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ

(ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ
В БІБЛІОТЕЦІ)

Олена Кісельова,

завідувач науково-методичного відділу

Наталія Борзенко,

голоний бібліотекар

Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва

21-22 червня в м. Кропивницькому відбувся семінар-практикум «Патріотичне виховання в бібліотеці: формуємо ціннісні орієнтири громадянина

Є. МАЛАНЮК
ЗУМІВ ЗНАЙТИ ДОВЕРШЕНИЙ
САМОВИРАЗ ВЛАСНОГО
ВНУТРІШНЬОГО СВІТУ.

України», організований Кіровоградською обласною бібліотекою для юнацтва.

Основне завдання семінару – стимулювати бібліотекарів у процесі своєї роботи до формування в юнаків і дівчат високої патріотичної свідомості, активної громадянської позиції, усвідомлення потреби збереження культурної спадщини українського народу, звичаїв та традицій. Крім того, ми намагалися сформувати

ФОРУМИ. КОНФЕРЕНЦІЇ. СЕМІНАРИ...

в учасників семінару мотивацію до духовного, інтелектуального самовдосконалення їх особистості.

Глибока за змістом, яскрава і захоплююча професійна зустріч, якою став семінар-практикум, не лише запам'ятається надовго, а й спонукає до нових ідей і творчих пошуків бібліотекарів, які відповідають за роботу з користувачами юнацького віку на теренах усієї Кіровоградщини.

З перших хвилин перебування учасників в обласній бібліотеці організатори намагалися створити теплу, гостинну та доброзичливу атмосферу. Від початку і до завершення усе було продумано до дрібниць, і за зовнішньою легкістю виконання програми чітко спостерігалася колосальна робота усього колективу обласної Кіровоградської ОБЮ.

Фахівці юнацької бібліотеки, намагаючись розкрити різні сфери та особливості професійної роботи бібліотекарів із підростаючим поколінням, створили дуже насичену, різноманітну і цікаву програму, яка складалася з теоретично-практичних занять.

Розпочала роботу директор Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва Л. Савенко. У своєму виступі вона зосередилася на державній політиці України в сфері національно-патріотичного виховання, системі виховних завдань, які є загальними не лише для закладів освіти й культури, але і для суспільства загалом, а також націлила бібліотечних працівників на розуміння, особливо в теперішній непростий час, важливості місії і значення діяльності бібліотек у вихованні справжніх патріотів.

Учасники семінару отримали багато корисної інформації під час зустрічі з кандидатом психологічних наук із Центрально-українського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка В. Кулішем. Він звернув увагу на психологічні особливості формування і розвитку ціннісних орієнтацій молоді.

Змістовні і вкрай необхідні для роботи з юнацтвом відомості надала завідувач краєзнавчого відділу Кіровоградського обласного центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді О. Каргаполова, яка розповіла про один із сучасних напрямків патріотичного виховання – дитячо-юнацьку гру «Сокіл» (Джура).

Напередодні 22 червня бібліотекарі згадали сумні часи та страшні події Другої світової війни, які не оминули Кіровоградську землю. Про війну на Кіровоградщині та про проблеми збереження історичної пам'яті неупереджено, ґрунтовно, виважено і доступно розповів член Національної спілки краєзнавців України В. Даценко.

Про досвід патріотичного виховання в зарубіжних країнах, які мають свої культурні традиції, значні досягнення в галузі науки та освіти, розвинену економіку, розповіла заступник директора з наукової роботи Кіровоградської ОБЮ В. Зеленіна. У виступі йшлося про особливості патріотичного виховання у США, Японії, КНР, Франції, Великій Британії, Німеччині, Польщі, Казахстані.

Але головну увагу під час семінару було приділено книгам і читанню як ресурсам інтелектуального розвитку нації.

Учасники навчання могли працювати в навчальних секціях: «Українська мова і література як джерело утвердження загальнолюдських цінностей», «MediaLAB», «Бібліотечний HE-формат».

Для учасників першої секції організатори підготували методичні поради «Українське слово у вимірах сьогодення», міні-тренінг «Спілкуймося рідною мовою правильно!», консультацію «Читання як стратегічно важливий ресурс інтелектуального розвитку нації», книжковий портфель сучасного бібліотекаря «Сучасна українська література: молодіжний вектор».

У секції «MediaLAB» проводився коучинг «Медіаосвіта юнацтва та молоді в умовах інформаційного протистояння» та годині коду в бібліотеці.

Шквал позитивних емоцій викликала несподівана і надзвичайно приємна зустріч із молододу і талановитою письменницею Ольгою Мігель у секції «Бібліотечний HE-формат». Учасники занурились у містичну атмосферу роману «Сновида», відзначеного на конкурсі «Коронація слова», та пройшли випробування у квест-кімнаті «Сновида: Бібліотека Чистилища». Найактивніша учасниця, бібліотекар центральної бібліотеки Кропивницької МЦБС С. Барамба, отримала у подарунок книгу з автографом письменниці.

Учасникам семінару-практикуму було презентовано графічну повість-комікс «Кіборги. Початок. Том 1» про перші події героїчної оборони Донецького аеропорту. Для поширення серед молоді правдивої інформації про війну на сході нашої країни популярними і легкими для сприйняття засобами бібліотекам Кіровоградщини було передано 28 примірників цього видання.

Враховуючи багаторічний досвід патріотичного виховання, фахівці обласної бібліотеки запропонували увазі колег свої успішні бібліопректи: патріотичні діалоги «Україно! Ми – дочки твої і сини», «Lifesafe» («Подбай про свою безпеку»), «Бібліотека українського патріота. Час читати!», «Колесо історії» тощо.

Нові знання і навички отримали учасники завдяки вітрині ідей «Мистецтво + патріотизм: упроваджуючи інновації, не забуваймо про традиції» та консультації-практикуму «Сучасний формат діяльності бібліотек з краєзнавства». Присутнім були представлені нові форми роботи: бібліотечний квілт та буктуб. Запрошені енергійно створювали бібліотечний квілт «Чому, на Вашу думку, молодь сьогодні одягає вишиванку?» та перевіряли свої знання у пазл-вікторині «Історія рідного краю».

Актуальною та позитивною виявилася зустріч бібліотекарів із інспекторами патрульної поліції м. Кропивницького – О. Білобровою та С. Ткаченком. Учасники зустрічі не хотіли відпускати гостей,

цікавлячись буднями патрульних та реформою поліції в цілому. На згадку кожен отримав фото та подарунки.

Упродовж двох днів учасники не лише наполегливо навчалися, а й брали активну участь у інших заходах, передбачених програмою семінару. У перший день гості здійснили екскурсію обласною бібліотекою для юнацтва, помилувались будівлею, у якій вона знаходиться (адже це пам'ятка історії, яка виконує цілком сучасні функції).

Приємною несподіванкою стала для учасників фотостудія в патріотичному стилі, у якій вони з великим задоволенням сфотографувалися та отримали фото на згадку про семінар.

Наступного дня після закінчення основної частини семінару відбулася цікава екскурсія до Кіровоградського обласного краєзнавчого музею, де гості міста ознайомилися з його історико-архітектурною спадщиною та переглянули експозиції відділу історії та оновленого, сучасного відділу природи.

Упродовж роботи семінару присутні знайомилися з книжковими виставками, отримували методичні матеріали, брали участь у презентаціях. Усе це допоможе їм у подальшій роботі.

Колектив і дирекція Кіровоградської ОБЮ висловлюють подяку бібліотекарям, гостям, учасникам обласного семінару за невтомний пошук, активність, безмежну відданість улюбленій справі. Бажаємо усім успіхів у вашій творчій праці, нових здобутків у збереженні і популяризації нашої національної та культурної спадщини, успішного залучення юнацтва та молоді до читання.

З автором можна зв'язатися:

e-mail: oub@lib.kr.ua

ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ В ДЕРЖАВНІЙ БІБЛІОТЕЦІ УКРАЇНИ ДЛЯ ЮНАЦТВА

Ксенія Слюсаренко,

студентка 4-го курсу факультету культурології
Київського національного університету культури і мистецтв

Кожного року Київський національний університет культури і мистецтв відправляє студентів на практику до різноманітних установ. Тип установи, звичайно, залежить від спеціалізації студента. Кафедра інформаційної, бібліотечної та архівної справи спрямовує студентів до інформаційних установ, зокрема, до Державної бібліотеки України для юнацтва, яка зазвичай радо приймає у своїх стінах практикантів з університету.

Цей рік не став винятком. Ми, студентки КНУКіМ, шістнадцять тижнів працювали в бібліотеці. Фахівці ДБУ для юнацтва допомогли нам зрозуміти багатогранність та відповідальність бібліотечної роботи, необхідність оперативного надання бібліотечними фахівцями релевантних інформаційних послуг.

В основі навчання в університеті лежить бібліотечна теорія. Практичні аспекти інтелектуальної праці в інформаційній сфері залишаються ніби «за кадром». По-справжньому ознайомитись з ними можна, лише влаштувавшись на роботу до бібліотеки. Тому виробнича практика – найкращий спосіб практичного пізнання,

ОБГОВОРЮЄМО РАЗОМ

ключ до розуміння суті майбутньої професії.

Окрім надання доступу до документних ресурсів на паперових та електронних носіях, юнацька бібліотека виконує багато інших функцій. З одного боку, це планування Всеукраїнських конференцій і семінарів, круглих столів, навчань, проведення благодійних акцій, Всеукраїнських конкурсів, соціологічних досліджень, анкетувань, численних тематичних заходів. З іншого – створення й редагування методичних матеріалів, бібліографічних покажчиків, посібників, рекомендаційних списків. Але головне, що ДБУ для юнацтва є організаційним, методико-консультативним центром мережі юнацьких, молодіжних бібліотек, а тому вона надає їм методичні поради, консультації, аналізує їх планово-звітну документацію, видавничу діяльність, масові заходи, у першу чергу – інноваційні.

Ми багато чого навчилися, інтелектуально збагатилися, виконуючи різноманітні завдання, поставлені перед нами керівником практики, заступником директора з науково-методичної роботи Т. Соповою, та завідувачами відповідних відділів. Ставлення до нас працівників бібліотеки було дуже толерантним, і це при тому, що, навчаючи студентів, зберегти спокій іноді буває важко. Перебування в бібліотеці відкрило нам очі на велику кількість процесів, про які ми раніше навіть не підозрювали, – аж до розміщення гостей в готелях та хостелах, їх харчування під час заходів із підвищення кваліфікації (конференцій, семінарів, навчань), які організовує бібліотека. Такі дрібниці мають велике значення і підвищують авторитет ДБУ для юнацтва серед фахівців обласних юнацьких та молодіжних книгозбірень.

Рівень бібліотечного обслуговування має бути високим, оскільки бібліотеці, на відміну від Інтернету, молоді користувачі довіряють як джерелу достовірної інформації. Відтак усі довідки, інформаційно-бібліографічні списки, повідомлення слід ретельно

перевіряти, відфільтровуючи інформацію й прагнучи, аби вона була нейтральною, і разом з тим, доступною та цікавою. Дуже важливо врівноважено подавати різні, часто протилежні, точки зору, даючи можливість користувачеві самостійно зробити висновки, дійти істини. Цим і займаються фахівці ДБУ для юнацтва.

Як уже зазначалося, бібліотека ініціює багато різноманітних акцій та заходів, які не тільки мають власну цінність, але й дозволяють книгозбірні рекламувати свої послуги і продукти, а також зав'язувати нові знайомства задля подальшої співпраці.

Працюючи в Державній бібліотеці України для юнацтва, ми виконали чимало завдань, визначених Робочою програмою виробничої практики, закріпили засвоєні в університеті знання та вміння, відкрити для себе нові, досі не бачені, горизонти саморозвитку та вдосконалення професійних якостей. У подальшому ми зможемо впевнено використовувати набуте на практиці, і головна заслуга в цьому належить співробітникам юнацької книгозбірні. Якщо й працювати в бібліотеці, то лише в Державній бібліотеці України для юнацтва!

Вікторія Сізон,

студентка 4-го курсу факультету культурології
Київського національного університету культури і мистецтв

Бібліотека – аптека для душі, храм знань, інформаційний, культурний, освітній заклад, який має упорядкований фонд документів та доступ до інших джерел інформації. Головним його завданням є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів.

Щороку студенти прибувають до бібліотек для проходження виробничої практики. Цього року місцем нашої практики стала

Державна бібліотека України для юнацтва, у якій ми опрацювали необхідний матеріал та отримали нові навички. Практика дозволила нам значно глибше усвідомити, яким чином основні теоретичні положення та ідеї перекладаються мовою конкретних методичних та технологічних рішень, реально увійти в процес інформаційної діяльності.

Метою виробничої практики є закріплення теоретичних та навчально-пізнавальних знань з нормативних курсів у практичній роботі, спрямованій на задоволення суспільних потреб в інформації бібліотечно-бібліографічними засобами. Отже, ми виконували конкретні виробничі завдання, що сприяло поглибленню інтересу до професійної і наукової роботи, формуванню фахового мислення і вихованню відповідальності за доручену справу.

Виробнича практика завжди починається із знайомства з бібліотекою – базою практики – та її співробітниками. Працівники бібліотеки допомагали нам засвоїти матеріал, розширити знання та по-справжньому полюбити бібліотеки. Сьогодні в ДБУ для юнацтва працює колектив однодумців-професіоналів. Вони ретельно продумують кожну деталь роботи, мислять креативно, глобально, стратегічно.

Особисто я дуже задоволена практикою в Державній бібліотеці України для юнацтва. Адже тут ми змогли перетворити теоретичні знання в навички самостійної роботи з організації інформаційно-аналітичної діяльності, економіки та управління бібліотечною справою, бібліотечного краєзнавства тощо.

ВОЙНА? ВОЙНА...¹

(Полуповесть о себе и своих близких)

Наталія Ляховська,

вчений секретар

Державної бібліотеки України для юнацтва

Глава 4

Перед тем, как рассказывать далее мою полу повесть, мне, наверное, нужно вернуться немножко обратно, т.е. к Главе 1.

Тогда пусть это будет

Глава 4 (1) Мой папа Марк

Мой папа, Марк Гаврилович Косарев, который прошел две войны, финскую (1939) и Великую Отечественную (1941-1945), и выжил, был очень мудрым, опытным человеком. Он прекрасно понимал, что у выбранного мною мужчины уже был первый брак, и третьим чутьем знал, что там есть дети, как минимум – двое, хотя я ему ни словом об этом не обмолвилась. Понятно, он очень непросто пережил мое замужество. Марк всегда все знал заранее, все предвидел и понимал, что мое замужество связано с перспективой долгого и тяжелого понимания меня как личности, а переделать мужа применительно ко мне, к моему характеру и образу жизни, будет очень тяжело.

Марк был человеком старой закалки, и как только мне исполнилось 18 лет, заговорил о том, что мне хорошо бы выйти

¹ Продолження. Початок див. у Бібліосвіт . – Вип. 1 (61) 2017. – С. – 92 - 96. Друкується мовою оригіналу.

ТВОРЧИСТЬ БІБЛІОТЕКАРІВ

замуж за порядчного, самостійного, самодостатнього чоловіка, без дітей і з хорошою грошовою роботою. А я хотіла тільки одного – вчитися в університеті або інституті, бути студенткою, спілкуватися з розумними і творчими людьми – і як можна довше тянула час для того, щоб не виходити заміж. Ну, не хотіла я заміж. Так іноді у дівчат буває. Хоча рідко.

Марк виховувався в сім'ї м'ясника, купця першої гільдії, з міста Николаєва. Його батько, мій дід, Гаврила Іванович Косарев (1899-1931), торгував м'ясом і мав близько 16 магазинів від Николаєва до Одеси. Звичайно, у Марка були свої цінності. Він, коли дізнався, що я вступила в інститут культури (1974), довго не міг зрозуміти, а навіщо мені це потрібно. Але коли батьків друг Яша розповів йому, що це престижний вуз, батько перестав надо мною сміятися і говорити (цитую дослівно): «Не зрозумів. Книжки видавала. Книжки прийняла. Вчитися п'ять років. Чому? Х...ня якась-то. Іди краще манікюршею, педикюршею, парикмахершею. Там хоча є якась-то копійка. 5 рублів на обід ти завжди заробляєш».

Вот так і вийшло, що я до 23 років заміж не виходила. Спочатку робота в бібліотеці консерваторії, + інститут культури заочно, + паралельно очно-заочні курси англійської мови (мова знала, т. к. закінчила середню англо-українську школу № 130), але за знання мови без сертифіката державних очно-заочних курсів англійської мови грошей не платили (а це + 10 рублів за те, що приходилося перекладати музичні тексти з англійської на російську). Вот так і «просиділа» на шее у батьків до 23 років.

Хоча...

Скільки я пам'ятаю Марка, він всю свою життя важко працював скорняком і меховщиком в одному місці.

Я лягала спати – він шил...

Я прокидалася – він шил...

Когда мне исполнилось 14 лет, папа мне сказал:

– Ты хочешь зарабатывать деньги? Или они тебе не нужны?

Я ответила:

– Паа, а кому не нужны деньги? Я люблю деньги, и они мне нужны. Что я должна делать?

Марк сказал:

– Будешь мне помогать шить шубы. За каждую шубу я буду платить тебе 150 рублей. Ты согласна?

– Да, конечно, – ответила я.

Так у меня впервые появился солидный заработок.

Это был очень тяжёлый труд. Я просыпалась рано, в 5 утра. Нет. Неправда. Меня будил Марк ровно в 5 утра. И вместе с папой я шила, шила и шила... До того, как идти в школу. Если у меня что-то не получалось или получалось хуже, чем у Марка, он порол все мое шитье специальным ножом кожевенника и заставлял меня перешивать. В течение двух недель я должна была сшить два рукава и воротник для шубы заказчицы. Мех шить очень трудно, я полностью прокалывала три наперстка из меди на безымянном пальце. Но я гордилась собой. Я работала месяцами. Через три месяца я впервые в жизни заработала за шитье трех шуб 450 рублей. Это были очень большие деньги в 1970 году. Я смогла тогда купить бабушке по маминной линии, Варваре Пахомовне Пугачевой, чудесное пальто из английского твида с воротником из чернобурки + ее любимые шоколадные трюфели, конфеты, что делала тогда конфетная фабрика им. К. Маркса, которые она смогла записать ее любимым французским «бордо».

Сегодня я не могу и «терпеть ненавижу» держать в руках иголку с ниткой и что-то шить – не потому, что я не умею шить или не хочу шить, просто не могу... устала... тогда... в детстве...

(Далі буде)

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ АВТОРІВ

1. Для публікації статті у віснику «Бібліосвіт» необхідно подати назву статті, ім'я, прізвище автора (ів) повністю, назву організації, посаду, наукове звання (за наявності), електронну адресу, контактний телефон. Останні, за згодою автора, друкуються в кінці статті.

2. Статті приймаються українською та російською (з наступним перекладом українською) мовами.

3. Подати коротку анотацію до статті (не більше 700 символів).

4. Статті приймаються тільки в електронній формі, у форматах Word for Windows, MS Word або ASCII. Обсяг статті разом з анотацією, малюнками, додатками, фотографіями формату А 4 не більше 6 сторінок. Розмір шрифту – 16, інтервал – одинарний.

5. Статті не повинні бути раніше опубліковані. Перевага надаватиметься проблемним статтям, що розкривають актуальні питання бібліотек для юнацтва та молоді, системи бібліотек або в цілому бібліотечної справи.

Статті надсилати до редколегії вісника електронною поштою на адресу: metoda2017@gmail.com.

Рішення про публікацію статей приймається редакційною колегією.

РЕДКОЛЕГІЯ

ПРИМІТКИ

ПРИМІТКИ

ПРИМІТКИ

Науково-виробниче видання

БІБЛІОСВІТ

Інформаційний вісник № 3 (63) 2017

Заснований у 1999 році

Редакційна колегія:

Г. Саприкін (голова редкол.), Т. Сопова (відп. ред.),
Н. Гуцул, С. Чачко Т. Якушко

Редактори: С. Чачко, В. Кучерява, Н. Лінкевич
Обкладинка та комп'ютерна верстка І. Болесевич

Засновник – Державна бібліотека України для юнацтва
Виходить чотири рази на рік
Підписано до друку 22. 06. 2017. Зам. № 250 92 стор. Тираж 60 пр.
Просп. Перемоги, 60, м. Київ, 03057
<http://www.4uth.gov.ua>
E-mail:metoda2017@gmail.com